

Švietimo ir kultūros GD

Mokymosi visą gyvenimą programa

**LEONARDO DA VINCI PROGRAMOS MOBILUMO PROJEKTAS
NR. LLP-LDV-VETPRO-2010-LT-0477
“POTENCIAL. PROFESINIO ORIENTAVIMO YPATUMAI KONSULTUOJANT
SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ JAUNIMĄ”**

**KONFERENCIJOS
„SPECIALIŲJŲ UGDYMO(SI) POREIKIŲ TURINČIO JAUNIMO
PROFESINIO KONSULTAVIMO PATIRTIS
LIETUVOJE IR UŽSIENYJE“**

TEZIŲ RINKINYS

2011 m. sausio 26 d.
Klaipėda

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateikiamos informacijos naudojimą.

TURINYS

1. <i>Jurgita Kadagienė</i> . Specialistų kvalifikacijos kėlimo galimybės sunkmečiu: mobilumo projektas “POTENCIAL. Profesinio orientavimo ypatumai konsultuojant specialiųjų poreikių jaunimą”	3
2. <i>Lina Kantautienė</i> . Leonardo da Vinci programos galimybės ir jų atitikimas projekto POTENCIAL dalyvių lūkesčiams	6
3. <i>Galina Šeiko</i> . Islandijos sociokultūrinė aplinka ir jos įtaka švietimui	9
4. <i>Renata Baltrimienė</i> . Islandijos darbo rinkos pokyčių įtaka jaunimo profesiniam konsultavimui	12
5. <i>Margarita Mankutė</i> . EURES – tavo galimybės Europoje	17
6. <i>Giedrė Šliogerytė, Jovita Šimkūnaitė</i> . Lietuvos ir Islandijos švietimo sistemų palyginimas ugdant ir profesiskai orientuojant specialiųjų poreikių jaunimą	22
7. <i>Audra Bardauskienė</i> . Itin gabių vaikų ugdymas ir profesinis orientavimas Lietuvoje	26
8. <i>Lina Galvonienė</i> . Gabių mokinių profesinio orientavimo aktualijos – Islandijos patirtis ...	29
9. <i>Rasa Perminienė, Vilija Maksimavičienė</i> . Spec. poreikių jaunimo profesijos pasirinkimo galimybės Lietuvoje	31
10. <i>Reda Vaitkuvienė</i> . Specialiųjų poreikių mokinių profesinis ugdymas ir socialinės adaptacijos ypatumai	35
11. <i>Marija Dubinina, Tatjana Abramova</i> . Klaipėdos 2-osios specialiosios mokyklos mokinių tolesnio mokymosi problemos ir galimybės	40
12. <i>Kristina Kazakauskienė</i> . Specialiųjų poreikių mokinių ugdymo(si) galimybės Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykloje	44

**SPECIALISTŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMO GALIMYBĖS SUNKMEČIU: LEONARDO
DA VINCI PROGRAMOS MOBILUMO PROJEKTAS NR. LLP-LDV-VETPRO-2010-LT-
0477 “POTENCIAL. PROFESINIO ORIENTAVIMO YPATUMAI KONSULTUOJANT
SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ JAUNIMĄ”**

Pranešimą parengė:
Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazijos psichologė Jurgita Kadagienė

Specifiški laikmečiui darbo rinkos ir jos tendencijų pokyčiai trikdo jaunas žmones atsidūrusius ties profesijos pasirinkimo slenksčiu. Tačiau vieni jaunuoliai prie šio slenksčio stovi ypač nedrąsiai, tai mokiniai turintys specialiųjų ugdymo poreikių (toliau spec.poreikių). Kalbant apie tokius jaunas žmones tradiciškai manoma, kad tai mokiniai su tam tikrais pažintinių procesų ar intelektualiais trūkumais. Realybėje ši sąvoka platesnė. Ji apima ne tik žmones su trūkumais ir sutrikimais, bet ir jaunuolius su išskirtiniais gebėjimais: talentingus, gabius žmones. Abiejų grupių jaunuoliams profesijos konsultantų pagalba ypatingai svarbi darbo rinkos kitimo sąlygomis bei vykstant aukštojo mokslo reformai.

Projekte POTENCIAL pagrindinis dėmesys buvo skiriamas profesinio orientavimo metodų, naudojamų darbui su dvejomis tikslinėmis grupėmis palyginimui: mokymosi sunkumų turinčiu jaunimu ir labai gabiais jaunuoliais.

Priimantysis projekto partneris buvo pasirinktas neatsitiktinai. Tai konsultacinė įmonė „Persona Optima“ iš Islandijos - valstybės, skaudžiai nukentėjusios nuo pasaulinės ekonominės krizės. Globaliniai finansiniai pokyčiai palietė ne tik suaugusius, bet ir jaunas žmones, kurie tik pradeda ieškoti savo profesijos, siekia save realizuoti gyvenime. Islandijos patirtis orientuojant jaunimą krizės metu, o ypač darbas su spec.poreikių mokiniais, galimybė susipažinti ir perimti jų taikomus metodus buvo profesiskai naudinga ir tikslinga visiems psichologams. Projekto vizitas buvo organizuotas 2010 m. rugsėjo 4-10 dienomis Reikjaviko mieste ir jo apylinkėse.

Projekto dalyviai:

Klaipėdos apskrities psichologai, atsakingi už pagalbos teikimą spec.poreikių turintiems jauniems žmonėms, kurie artimiausiu metu rinksis tinkamą, atitinkančią darbo rinkos poreikius profesiją.

Projekte dalyvavusios mokyklos:

Klaipėdos Maksimo Gorkio pagrindinė mokykla	Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazija
Klaipėdos „Smeltės“ pagrindinė mokykla	Klaipėdos „Aukuro“ gimnazija
Klaipėdos „Saulėtekio“ pagrindinė mokykla	Klaipėdos „Varpo“ gimnazija
Klaipėdos Gedminų pagrindinė mokykla	Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazija
Klaipėdos vaikų globos namai „Smiltelė“	Klaipėdos „Baltijos“ gimnazija
Klaipėdos Eduardo Balsio menų gimnazija	

Pagrindinis projekto tikslas:

Suteikti galimybę profesijų konsultantams įgyti naujų žinių darbui su spec.poreikių jaunimu ir tokiu būdu tinkamai karjerai orientuoti spec.poreikių jaunimą pasikeitusios darbo rinkos sąlygomis.

Projekto uždaviniai:

1. Susipažinti su Europos šalių profesinio konsultavimo ir orientavimo organizacijų patirtimi, praktiniais pavyzdžiais.
2. Palyginti profesinio orientavimo metodus, naudojamus darbu su spec.poreikių jaunimu: mokymosi sunkumų turinčiais ir labai gabiais jaunuoliais.
3. Išsiaiškinti, kaip kitų šalių profesinio orientavimo sistema pritaikoma prie spec.poreikių asmenų integracijos į pasikeitusią darbo rinką.
4. Pasidalinti diskusijose gerąja patirtimi su kolegomis, kokius profesinio orientavimo metodus naudingiausia taikyti ekonominės ir socialinės krizės sąlygomis.
5. Užmegzti ilgalaikius bendradarbiavimo ryšius su partneriais užsienyje, naudingus tolimesniam bendravimui. Mokymosi visą gyvenimą programoje.
6. Išduoti kvalifikacijos kėlimą įrodančius dokumentus - Europass mobilumo dokumentą ir pažymėjimą.
7. Skleisti įgytas žinias savo apskrities specialistų tarpe.

Projekto rezultatai:

Vizito veiklos programa buvo ypatingai intensyvi, teko aplankyti daug ir įvairia veikla užsiimančių švietimo įstaigų. Ypatingai vertingos informacijos gavome apsilankę mokyklose – pagrindinėje ir vidurinėse. Spec.poreikių jaunimo profesinio orientavimo ypatumus naudingais pavyzdžiais iliustravo specialiųjų poreikių bei vakarinės mokyklų atstovai. Neįprastos mūsų švietimo sistemai liaudies mokyklos (kultūros centrai) nustebino savo ugdymo turinio lankstumu. Švietimo ministerijos ir Darbo biržos atstovai nuoširdžiai supažindino su savo šalies spec.poreikių jaunimo profesinio orientavimo aktualijomis.

Hússaskóli pagrindinėje mokykloje dalyvės susitiko su mokyklos direktore Valgerður Selma Guðnadóttir ir spec.pedagoge Anna Káradóttir, kurios pristatė detalų pranešimą apie spec.poreikių vaikų integraciją bendrojo lavinimo mokykloje. Seminare “Karjeros orientavimas vidurinėje mokykloje” projekto dalyvėms buvo pristatyta Reikjaviko vidurinės mokyklos veikla.

Susitikime su Human Rights Centre atstove Margret Heinreksdóttir dalyvės buvo supažindintos su vaikų teisių apsaugos Islandijoje ypatumais, lygybės aspektu darbo rinkoje.

Projekto dalyvės susitiko su Islandijos Švietimo, mokslo ir kultūros ministerijos atstovais Ragnheiður Bóasdóttir ir Þórir Ólafsson. Seminaro “Profesinis orientavimas ir konsultavimas mokyklose. Islandijos patirtis ir dabartis” metu psichologės buvo supažindintos su statistiniais švietimo sistemos duomenimis, profesinio konsultavimo patirtimi.

Dalyvės buvo supažindintos su Menntaskoli vid Hamrahlid mokyklos veikla - pusiau privačios vidurinės mokyklos, kurioje vykdoma IB laipsnio (tarptautinio bakalauro) programa angliškai šnekantiems mokiniams.

Psichologės dalyvavo “Minčių lietaus” sesijoje /svarstymuose: „Islandijos ir Lietuvos patirtis jaunimo pažinime – už ir prieš“.

Mokomoji ekskursija į seniausią, vis dar funkcionuojantį parlamentą – Aldingi, taip pat Gulfoss ir Geysir, buvo suderinta su vizitais į mokymo ir kultūros centrus Reikjaviko apylinkėse: Laugarvatn, ARATUNGA ir BORG mokymo centrus. Dalyviai taip pat apsilankė Skaholt bažnyčioje, kurioje yra įsikūrusi liaudies mokykla suaugusiems, vyksta specialūs papildomi muzikiniai kursai. Klausėsi paskaitos apie reabilitacijos centrą Solheimar (Saulėtą pasaulį), skirtą žmonėms sergantiems Dauno sindromu.

Dalyvės buvo supažindintos su Fjölbrautaskólinn í Breiðholti aukštesniosios profesinės mokyklos, kurioje yra specialus departamentas vaikams su spec.poreikiais. Mokyklos atstovas Guðrún Hallgrímsdóttir detaliai apibūdino mokyklos specifiką, suteikė profesinių žinių apie karjeros konsultavimo būdus bei metodus.

Kvöldskóli Kópavogs profesinėje vakarinėje mokykloje dalyvės diskutavo apie efektyviausius profesinio orientavimo metodus, dalinosi gera patirtimi. Kristín Jónsdóttir supažindino dalyves su mokyklos materialine baze, klasėmis.

Psichologės buvo supažindintos su Islandijos Universiteto Studentų tarybos veikla, diskutavo tema „Jaunimo iniciatyva karjeros kelio pasirinkime“.

Vizito paskutinę dieną buvo suorganizuotas projekto Baigiamasis renginys, kurio metu dalyviams buvo įteikti vizito pažymėjimai, aptarti visi susitikimai, įvertinta vizito veikla ir dalyvių pasiekimai.

Priimančiojo partnerio profesionalumo ir atsakingumo dėka vizito programa buvo efektyviai suplanuota ir įvykdyta. Buvo suorganizuoti net keli papildomi susitikimai su vizito tikslus atitinkančių organizacijų atstovais:

- Priimančioji organizacija suorganizavo susitikimą su Jafnréttishús/Equality Centre direktore Amal Tamimi, kuri papasakojo apie specifinius islandų kalbos mokymo metodus (mokantis plaukti, jodinėti, megzti ir t.t.) ir spec.poreikių užsieniečių integraciją bendruomenėje.
- Susitikime su “Intercultural center in Breiðholt” direktore Erla Björg Gunnarsdóttir dalyviai diskutavo apie specifines imigrantų problemas islandų bendruomenėje ir pagalbos jiems galimybes.
- Dalyviai susitiko su Vaida Karinauskaite, Islandijos Lietuvių bendruomenės vice prezidente, diskutavo apie praktinius imigrantų karjeros ir integracijos aspektus.
- Susitikime su “Intercultural center in Breiðholt” direktore Erla Björg Gunnarsdóttir dalyviai diskutavo apie specifines imigrantų problemas islandų bendruomenėje ir pagalbos jiems galimybes.
- SAMFOK (Reikjaviko Tėvų asociacijos) atstovė Lolita Urbonienė papasakojo apie imigrantų vaikų patirtį Islandijoje, jų adaptacijos problemas.

Projekto rezultatai:

Šioje stažuotėje dalyvavę psichologai:

- Įgijo reikalingų žinių bei įgūdžių, kurie leis tiksliau ir geriau atlikti profesinį jaunimo konsultavimą bei orientavimą,
- Įgijo sugebėjimų, kaip pritaikyti šias žinias besikeičiančioje ekonominėje ir socialinėje aplinkoje, padėti jaunimui efektyviau orientuotis profesijų pasaulyje ir darbo rinkoje.
- Patobulino užsienio kalbos žinias, asmeninę ir socialinę kompetenciją, įgijo naujų tarpkultūrinio bendravimo ir etiketo įgūdžių.
- Įgijo Europass mobilumo dokumentą, kuris leis įvertinti jo profesinę kvalifikaciją, suteiks daugiau mokymosi bei darbo galimybių kitose ES šalyse.

**LEONARDO DA VINCI PROGRAMA:
GALIMYBĖS IR JŲ ATITIKIMAS PROJEKTO “POTENCIAL” DALYVIŲ
LŪKESČIAMS**

Pranešimą parengė:
Klaipėdos “Smeltės” pagrindinės mokyklos psichologė Lina Kantautienė

Bendros žinios apie mokymosi visą gyvenimą programą:

Trukmė 2007 m. sausis – 2013 m. gruodis

Biudžetas 6,970 milijardo EUR

Programoje dalyvauja:

27 ES šalys narės: (Airija, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta (apribojimai dalyvavimui (www.smpf.lt), Olandija, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija, Vokietija.

Europos ekonominės erdvės šalys: Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas, Šveicarija.

Šalys kandidatės: Turkija, Kroatija.

Programos tikslas: prisidėti prie Bendrijos vystimosi, skatinti ES švietimo ir mokymo sistemų mainus, bendradarbiavimą, mobilumą.

Pagrindinis prioritetasis: didinti švietimo ir mokymosi įnašą siekiant strategijos “Europa 2020” tikslų.

LEONARDO DA VINCI programa skirta ES šalių bendradarbiavimui remti ir skatinti tobulinant profesinį rengimą.

Mobilumo projektai:

Tai galimybė išvykti į Europos šalių kelti kvalifikacijos, tobulinti profesinių žinių ir įgūdžių, atlikti praktiką įmonėse, susipažinti su profesinio rengimo naujovėmis ir naujomis technologijomis, užmegzti naujus bendradarbiavimo ryšius, keistis patirtimi su kolegomis. Leonardo da Vinci programa, taip pat, apima partnerysčių projektus bei parengiamuosius vizitus.

Programos tikslai:

- Remti dalyvaujančius profesiniame mokyme ir tolesnėje profesinio švietimo ir mokymo veikloje
- Remti profesinio mokymo sistemų, praktikų ir institucijų kokybės gerinimą ir naujoves
- Didinti profesinio mokymo bei mobilumo patrauklumą darbdaviams

Visi norintys pasinaudoti parama ir gauti finansavimą mobilumo, partnerysčių, naujovių perkėlimo projektui turi:

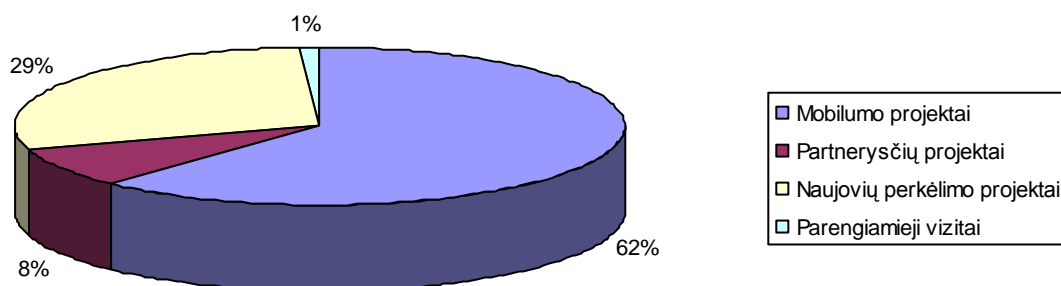
- susipažinti su Leonardo da Vinci programos tikslais ir prioritetais <http://www.smpf.lt>, http://ec.europa.eu/education/lfp/doc848_en.htm
- apsvarstyti projekto idėją;
- išigilinti į projektų rengimo taisykles;
- susirasti partnerius (LT ir užsienyje);
- parengti projekto paraišką ir laiku atsiųsti Švietimo mainų paramos fondui.

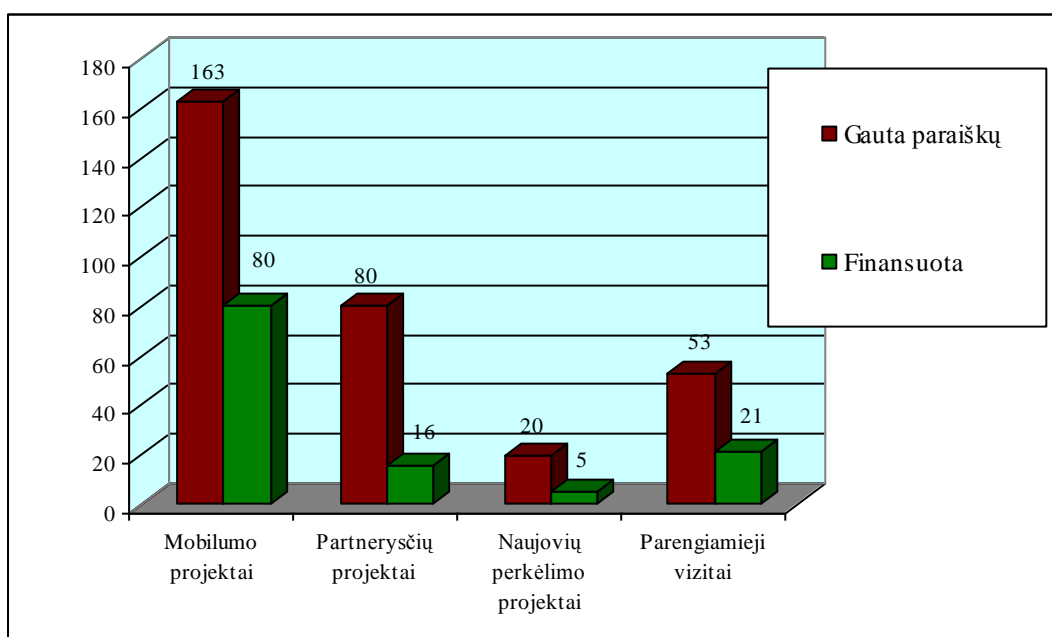
2010 m. konkurso biudžetas

2010 m. konkursui pateiktų paraiškų pasiskirstymą ir finansuotų projektų palyginimas pateikiamas 1 ir 2 paveiksluose.

1 paveikslas

2 paveikslas

Visą informaciją galima rasti:

Švietimo mainų paramos fondas

Geležinio Vilko g. 12, 01112 Vilnius

Tel.: (8 5) 261 0592, 212 3364, 249 7134, 249 8189

Faksas (8 5) 249 7137

El. paštas info@smpf.lt

leonardo@smpf.lt

www.smpf.lt

Projekto “POTENCIAL” dalyvių lūkesčiai – apklausos rezultatai

- **Prieš vykstant į vizitą psichologės tikėjosi:**
 - Galimybės pamatyti Islandiją, susipažinti su žmonėmis (64%);
 - Susipažinti su novatoriškomis idėjomis, kurias galima pritaikyti savo darbe (82%);
 - Tobulinti savo anglų k. žinias profesinėje srityje (64%);
 - Įsigilinti į IS profesiniame konsultavime taikomus metodus (91%);
- **Po vizito dalyvės mano, kad:**
 - Buvo sudaryta galimybė pakeliauti, susipažinti su žmonėmis (100%);
 - Projekto metu buvo pateiktos novatoriškos idėjos (82%);
 - Sugebėjo patobulinti specifines dalykines anglų k. žinias (73%);
 - Pavyko įsigilinti į profesiniame orientavime taikomus metodus (91%);

Projekto vertinimas:

Projektas visų dalyvių vertinamas “labai gerai”.

- **Tokį vertinimą įtakojo:**
 - ❖ Gerai sudaryta vizito programa;
 - ❖ Vizito programos atitikimas vizito tikslams;
 - ❖ Didelis dėmesys iš priimančios organizacijos atstovų;
 - ❖ Profesinė nauda;
 - ❖ Programos įvairiapusiškumas;
 - ❖ Geras dalyvių informavimas;
 - ❖ Viršijanti lūkesčius vizito darbinė ir kultūrinė programa;
 - ❖ Įvairialypės dalykinės žinios.

Dalyviai įvertino kaip visiškai atitikusius jų lūkesčius:

- Priimančiosios organizacijos atstovų pastangas sukurti gerą kontaktą su dalyviais;
- Apgyvandinimo sąlygas;
- Darbinės ir laisvalaikio veiklos derinį;
- Kultūrinę veiklą projekte.

ISLANDIJOS SOCIOKULTŪRINĖ APLINKA IR JOS ĮTAKA ŠVIETIMUI

Pranešimą parengė:
Klaipėdos „Baltijos“ gimnazijos psichologė Galina Šeiko

Islandija - tai labiausiai nutolusi ir antra pagal plotą Europos sala. Plotas 103 tūkst.kvadrat. km., 300 tūkst.gyventojų. Islandijos sala apie 1,5 karto didesnė už Lietuvą.

Gamta

Mistiška Islandijos gamta, kuri turėjo lemiamą įtaką formuojantis savitai visuomenei ir neįprastoms tradicijoms, islandų priklausomybei nuo gamtos, tikėjimui slaptomis jos galiomis, troliais ir elfais, net postmoderniaisiais laikais išlieka šalies gyvenimą lemiančiu veiksniumi.

Šalies gamta stulbinančiai kontrastinga.

Islandijos kraštovaizdžio grožį sukūrė ledas ir ugnis: saloje vyrauja arktinė dykuma, akcentuojama stūksančiais kalnais, ugnikalniais, kriokliais bei ledinuotųjų kalnų vaizdais.

Čia daugiausiai pasaulyje ugnikalnių (apie 200, iš kurių 30 veikiančių) ir geizerių- karštųjų versmių. Jomis apšildomi dauguma miestų ir šiltnamių. Geizeris Strokkur yra bene dažniausiai išsiveržiantis geizeris pasaulyje – išsiveržimai vyksta kas 5-10 minučių ir jo aukštis siekia apie 30 metrų.

Upėse tiek daug krioklių, jog Islandiją galima vadinti ir krioklių sala.

Islandijoje galima grožėtis nuostabiu gamtos reiškiniu – Šiaurės pašvaiste.

Islandija – šalto grožio, ugnies ir ledo sala be medžių. Prieš tūkstantį metų 25 proc. Islandijos teritorijos buvo padengta mišku. Dabar jis užima vos 1,2 proc. salos. O ir šie retai kur augantys medžiai yra pasodinti dirbtinai. Natūraliai auga tik reti ir žemi krūmynai. Islandai planuoja apsodinti visą Islandiją miškais.

Apsižvalgius juokingas pasirodė ir islandiškas anekdotas. „Islando klausia, ką jis darytų, jei pasiklystų miške. „Atsistočiau“, – atsakė šis.“

Islandijos pietryčiuose yra vienas didžiausių pasaulio ledynų po Antarktidos. Apie 11 proc. salos padengta ledynu, nors po vulkaninėmis uolienomis burbuliuoja karštas vanduo.

Gyventojai

Islandija - tai unikalios gamtos, atšiauraus klimato ir retai gyvenamas kraštas. Unikali gamtos, atšiauraus klimato, pusantro karto už Lietuvą didesnėje šalyje gyventojų – reta. Čia jų tik 300 tūkstančių. Kaune gyvena keliomis dešimtėmis daugiau žmonių.

Manoma, kad pirmieji Islandijos gyventojai buvo airių vienuoliai, atsikėlę čia apie 800 metų. Kiek vėliau čia atsikėlė norvegų vikingai. Pirmasis vikingas Islandijoje buvo Flóki Vilgerðarson. Jis salai suteikė ir dabartinį pavadinimą.

Nutolusi salos padėtis ilgą laiką ribojo migraciją. Dėl to genetiškai Islandijos gyventojai yra labai artimi. 2008 m. pradžioje užsieniečiai sudarė beveik 7 % visų gyventojų. Daugiausiai Islandijoje buvo lenkų (2,71 %), lietuvių (0,43 %), vokiečių (0,31 %) bei danų (0,31 %).

Šiandien Islandija – viena raštingiausių, turtingiausių ir brangiausių pasaulio šalių. Būstus ir šiltnamius pasišildydami karštu geizerių vandeniu, žmonės čia gyvena lėtą gyvenimą. Miestuose jie dirba įstaigose, o mažuose miesteliuose augina avis ir garsiuosius Islandijos žirgus.

Vidutinė gyvenimo trukmė yra 80,67 metų - viena didžiausių pasaulyje.

Pagrindinė religija – liuteronybė, kuri yra ir valstybinė Islandijos religija (89,4 % gyventojų save laiko liuteronais).

Islandų religingumas yra toks pats praktiškas, kaip ir patys islandai.

Sostinė

Reikjavikas (isl. Reykjavík) - miestas Islandijos pietvakariuose, Islandijos valstybės sostinė, didžiausias šalies miestas ir šiauriausia pasaulio sostinė, kurioje gyvena 180 000 gyventojų.

Islandijos sostinės pavadinimas verčiamas kaip "krantas dūmuose". Nepaisant pavadinimo, tai labai švarus miestas, šildomas geoterminiais vandenimis.

Reikjavikas – svarbus Islandijos centras ir pats svarbiausias žvejojimo uostas. Čia įsikūrusios mokslo ir švietimo įstaigos, viešbučiai ir informaciniai centrai. Sostinės puošmena – unikali katalikų bažnyčia.

Kultūra

Būtent Islandijoje buvo sušauktas salos atstovų susirinkimas - pirmasis pasaulyje žinomas parlamentas. Nuo X a. rinkdavosi seniausias pasaulyje islandų parlamentas Altingas.

Altingas - Islandijos parlamentas

Savo kultūrą ir istoriją islandams padėjo išsaugoti kalba ir islandų sagos. Jos buvo užrašytos XIII amžiuje ir vis dar tebeskaitomos originalo kalba.

Islandijos kultūra tokia pat įvairi, kaip ir gamtovaizdis. Ši nedidelės populiacijos šalis gali girti tarptautiniu mastu žinomais aktoriais, rašytojais, kompozitoriais bei muzikantais, tokiais kaip Halldór Laxness, Jón Leifs, Kristján Jóhannsson ir Björk.

Norint geriau suprasti Islandijos kultūrą, būtina žinoti, kad islandai labai vertina nepriklausomybę ir kultūrinį išskirtinumą.

Islandai didžiuojasi vikingų kilme ir islandų kalba. Modernioji islandų kalba yra labai artima senajai norvegų Old Norse kalbai, kuria kalbėta vikingų amžiais ir kuri liko santykinai nepakitusi nuo XII amžiaus. nenaudoti skolintų žodžių, išskyrus kai kuriuos labai įsisenėjusius ir suislandintus žodžius. Tokiu būdu, iš islandų kalbos prapuolė tokie žodžiai, kaip helikopteris arba telefonas. Taip pat gyventojai moka anglų ir danų kalbas, kurios yra privalomai mokomos mokyklose.

Visos meno šakos Islandijoje klesti, ypatingai tapyba. Literatūra visada buvo Islandijos pagrindinis ramstis. Kitas, praėjusių amžių paveldas, yra rankraščio puošmenos (miniatiūros), medžio drožinėjimas ir liaudies muzika. Islandijoje gausu teatrų, tarp jų Nacionalinis teatras. Reikjavike yra simfoninis orkestras, operos ir baleto trupė. Islandijoje gimė ir kūrė keletas įžymių kultūros asmenų ir grupių, tokių kaip alternatyviojo roko grupė The Sugarcubes, dainininkė Björk.

Islandijos raštingumo lygis yra vienas didžiausių pasaulyje. Islandijoje mėgiami įvairūs intelektualiniai užsiėmimai, tokie kaip literatūra, menas arba šachmatai. Islandijoje itin populiarūs įvairūs būreliai, klubai ir kiti užsiėmimai. Nepriklausomai nuo amžiaus, žmonės eina šokti, mokosi groti, semiasi keramikos paslapčių.

Islandai labai dainingi, retas suėjimas, tame tarpe jaunimo, apsieina be gitarų ir dainų. Saloje yra daugiau nei 200 įvairių muzikos grupių. Ne paskutinį vaidmenį čia vaidina darželis ir mokykla - muzikai jie skiria didelį dėmesį. Vaikai mokunami daug dainų, yra net atskiras radijo kanalas, transliuojantis vien vaikišką muziką. Tarptautinėje arenoje dauguma, muzika besidominčių, turbūt žino apie savotiškas, kaip ir pati Islandija, dainininkes Björk Guðmundstóttir ir Sigur Rós.

Savaitgaliais žmonės linksmiasi iš širdies, darbo dienomis lanko muziejus ir galerijas bei turškiasi geoterminiuose baseinuose. Tai – neatsiejama salos gyventojų gyvenimo dalis. Valstybei priklauso apie dvidešimt vietinių gyventojų ir turistų taip pamėgtų geoterminių baseinų. Sumoki 5 litus ir vandenyje gali mirkti visą dieną.

Islandai pasižymi beribe tolerancija, žmonės čia neskirstomi į jaunus ir senus. Visi yra vienodai aktyvūs šalies gyventojai. Keturiasdešimtmetį perkopusios moterys renkasi į specialius klubus, bendrauja, smagiai leidžia laiką.

Vienas iš ryškių islandų bruožų – vyraujantis feminizmas. Islandijos visuomenėje ir kultūroje nepaplitusi moterų diskriminacija. Daug moterų užima aukštas pozicijas valdžios ir verslo struktūrose. Moterys po vedybų pasilieka savo mergautines pavardes, kadangi islandai paprastai nesikreipia pavardėmis, o vietoje jų naudoja tėvavardžius.

Dėl savo mažo dydžio ir homogeniškumo, Islandija išlaiko visas artimai susietos bendruomenės charakteristikas.

Švietimas

Mokslas iki 16 metų Islandijoje yra privalomas ir pagal Privalomojo mokslo aktą (2008) turi skatinti aktyvų mokinių dalyvavimą demokratinėje besivystančioje visuomenėje.

Privalomojo mokslo metodai turi būti pagrįsti tolerancija ir supratingumu, krikščionišku Islandijos paveldu, lygybe, atsakingumu, atlaidumu bei pagarba žmogiškosioms vertybėms.

Pabuvojus Islandijoje ir nors trumpai „prisilietus“ prie šios šalies kultūros, pajutome, kad Islandijos švietimo sistema yra neatsiejama ir labai glaudžiai susijusi su sociokultūrine Islandijos aplinka. Šioje šalyje viskas svarbu: kontrastinga ir unikali gamta, salos geografinė padėtis, nedidelės populiacijos ir retai gyvenamas kraštas, iš kartos į kartą perduodamos ir puoselėjamos senosios tradicijos, o svarbiausia - žmonės, kurie nuo mažens yra mokomi tolerancijos, supratingumo, pagarbos aplinka, savo šaliai, jos tradicijoms, istorijai, žmonės, kurie labai vertina nepriklausomybę ir savo tautos kultūrinį išskirtinumą ir didžiuojasi, esantys tikri islandai.

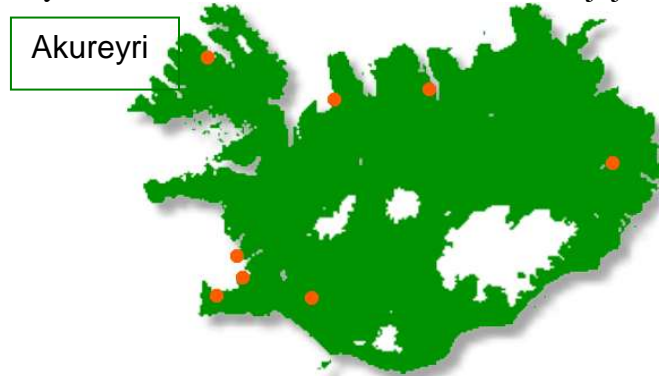

ISLANDIJOS DARBO RINKOS POKYČIŲ ĮTAKA JAUNIMO PROFESINIAM KONSULTAVIMUI

Pranešimą parengė:
Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazijos psichologė Renata Baltrimienė

Islandija – valstybė, įsikūrusi to paties pavadinimo saloje, esančioje Atlanto vandenyno šiaurinėje dalyje, 300 km į rytus nuo Grenlandijos ir 1000 km į vakarus nuo Norvegijos.

- 103.000 kvadr. km.
- 318.006 gyventojų (liepos 1d. 2010)
- 63% gyvena netoli sostinės (Reikjavikas + 6 susiję miestai/savivaldybės).
- 74% gyvena pietvakarinėje Islandijos dalyje (sostinės teritorija + 3 miestai ir kelios savivaldybės).
- Akureyri – tai didžiausias miestas šiaurės Islandijoje.

Darbo rinka

- Užregistruota bedarbių 2010m. liepos mėn. buvo 7,5%, 12.569.
- Moterų 7,5%, Vyrų 7,4%.
- Didžiausias nedarbas yra Sudurnes regione (Keflavik oro uosto teritorija) 11,7%, mažiausias - šiaurės vakaruose 2,5%.
- 17% bedarbių yra 16-24 metų.
- 61% darbo neturėjo daugiau kaip 6 mėnesius.
- 16% yra užsienio šalių piliečiai, 58% iš jų yra lenkai.
- Nedarbas mažėja (žr. kitą skaidrę) ir vasario-kovo mėn. pasiekė 9,3%.

Specializuoti projektai

- 2 spec. projektai aktyvinti bedarbius.
- UFA: skirtas jaunimui, pirmiausia 16-24m. ir 16-30m. Prasidėjo 2010m. vasario mėn.
- ĐOR: skirtas vyresniems negu 30m. Amžiaus, kurie registruoti ilgiau negu 1 metai. Prasidėjo 2010m. rugpjūčio mėn.

Perteklius

- Nekvalifikuoti darbuotojai (51% registruotų bedarbių turi tik pradinį šsilavinimą).
- Kvalifikuoti darbuotojai (staliai, elektrikai ir t.t.)
- Paslaugų ir prekybos darbuotojai.
- Universitetinių išsilavinimą turintys (architektai, inžinieriai, verslo administratoriai, įvairių sričių socialinių ir humanitarinių mokslų darbuotojai).

Trūkumas

- Sezoninių žemės ūkio darbuotojų, darbui ūkiuose su arkliais/avimis/karvėmis.
- Sezoniniam darbui (gegužė-rugpjūtis) turizmo pramonėje, daugiausia mažuose viešbučiuose užmiestyje.
- Sezoniniam darbui skerdyklose (rugsėjis-spalis). Kvalifikuoti ir nekvalifikuoti darbuotojai.

Migracija

- Gyventojų skaičius Islandijoje nuo 2009m. liepos 1d. iki 2010m. liepos 1d. sumažėjo 0,4%, pirmą kartą nuo 1888m.
- 2009m. 10.612 žmonių išvyko iš Islandijos (naujas rekordas) į Lenkiją - 2.818, Norvegiją - 1.576, Daniją -1.560, Švediją- 733.

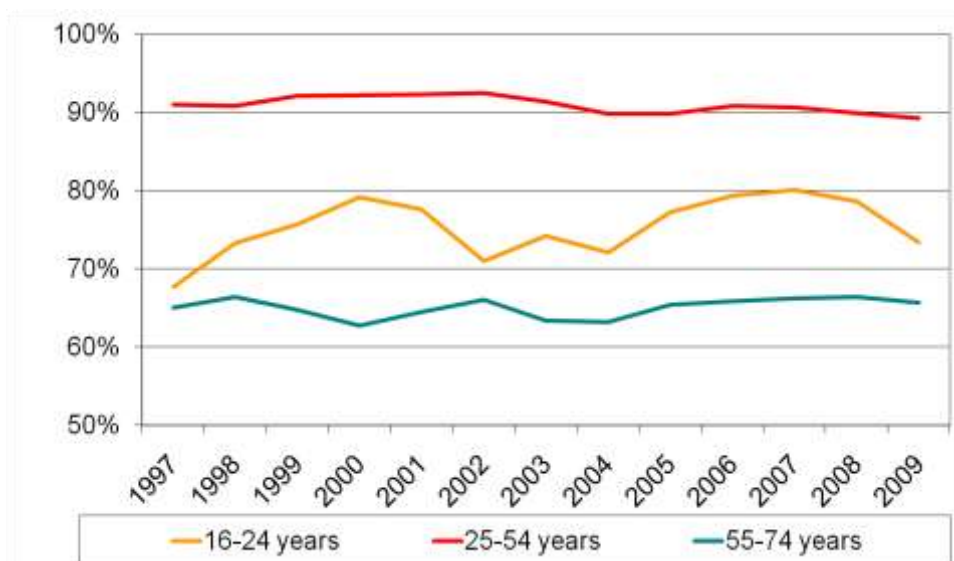
Ekonomika ir ateities tendencijos

- Ekonomikos augimas 2009m. buvo - 6,5%.
- Infliacija 2010 m. liepos mėn. nukrito iki 4,8% (2009m. buvo 12 %).
- Žuvies pramonė atgauna savo ankstesnę svarbą šalies ekonomikai.
- Turizmo pramonė tapo labai svarbi, apie 11% BVP.

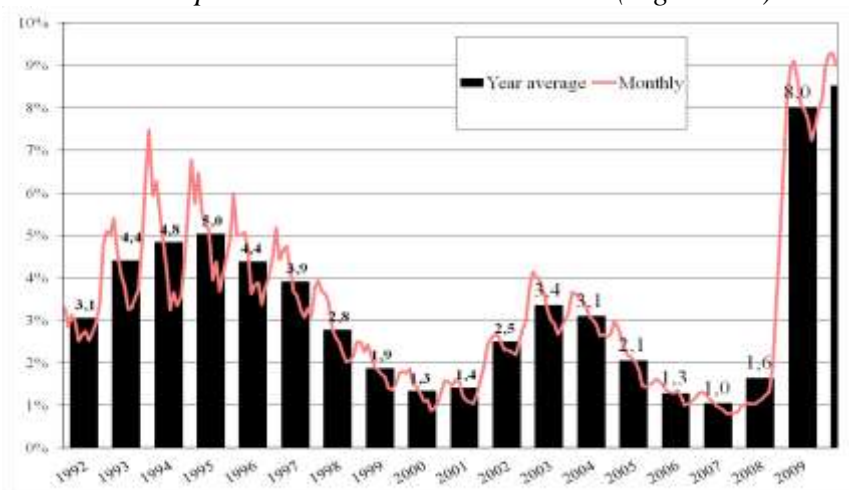
1 lentelė. Pagrindiniai darbo rinkos 2009m. tyrimo duomenys (pagal Statistikos duomenis, Islandija)

Darbingo amžiaus gyventojai	220.000
Darbo jėga (16-74)	180,900 (184,100)
Dalyvavimo lygis	80.9% (82.6%)
Vidutinis bedarbių skaičius (registr.)	13,407 (3,139)
Nedarbas	8.0% (1.6%)
Vidutinis darbo laikas	39.6 (41.6)
Darbo laikas- nuolat	44.8 (46.3)

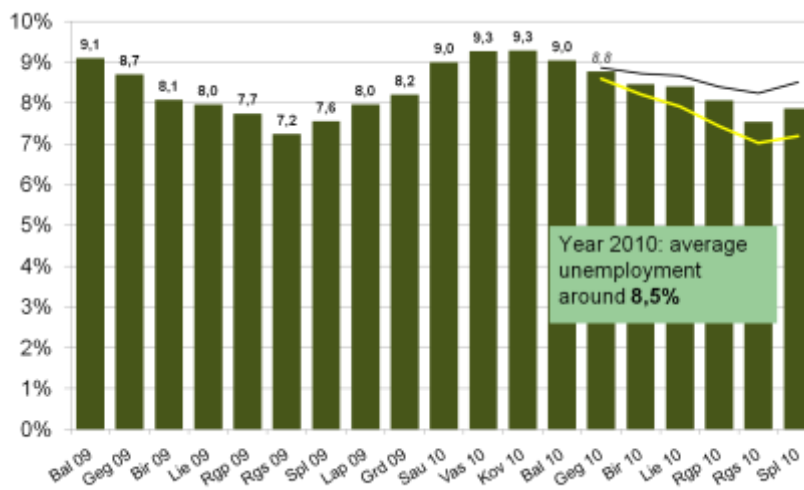
1 paveikslas. Dalyvavimo lygis tarp 16-74m

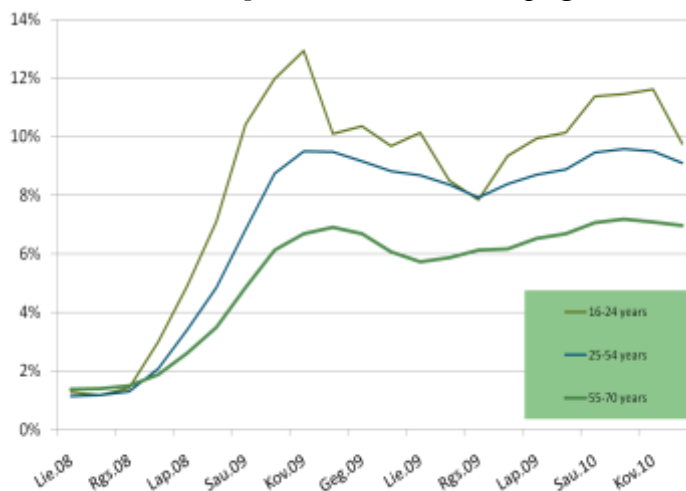
2 paveikslas. Nedarbas 1992-2009 (registruoti)

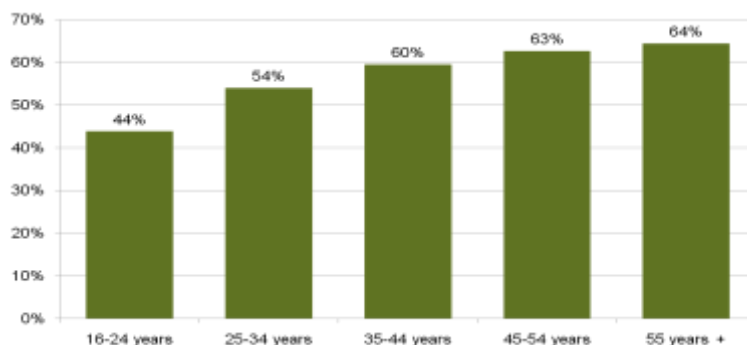
3 paveikslas. Nedarbas mėnesiais ir perspektyvos

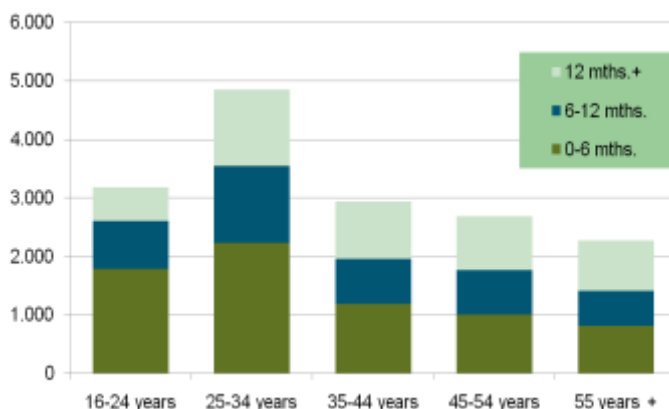
4 paveikslas. Nedarbas pagal amžių

5 paveikslas. Ilgalaikiai bedarbiai(6 mėn. +), proporcingai pagal amžiaus grupes

6 paveikslas. Bedarbių skaičius pagal išbuvimo laiką ir amžių

Ekspertų rezultatai

- Jauniems bedarbiams tarp 18 – 24m. reikalingas orientavimas.
- Neveiklumas gali turėti rimtų pasekmių tiek pavieniams asmenims, tiek visai visuomenei.
- Priemonės, kuriomis siekiama aktyvinti jaunimą:
 - Švietimas ir mokymas;
 - Darbo apmokymas;
 - Savanoriškas darbas.

Socialinių reikalų ir socialinės apsaugos ministerijos tikslas:

bedarbis neturėtų būti ilgiau nei tris mėnesius, kai neturi darbo pasiūlymų bei galimybės būti aktyviu piliečiu. Šis tikslas turėtų būti pasiektas tarp visų jaunesnių nei 25m. amžiaus iki 2010 m. balandžio 1d., o nuo rugsėjo 1d. taikomas visiems asmenims.

Jaunų bedarbių išsilavinimas:

77% vyrų turi pagrindinį išsilavinimą (1-10kl.). 70% moterų turi pagrindinį išsilavinimą (1-10kl.)

Iškritusieji iš mokyklos

Daugiau kaip 90% visų jaunuolių, kurie baigė pradinį ugdymą, vidurinį išsilavinimą pradeda 16 metų. Daugiau kaip trečdalis meta vidurinę mokyklą pirmais ar antrais mokymosi metais. Tik apie 60% jaunuolių grįžta baigti keturių metų kolegines studijas, kai jiems sukanka 24metai. Apie 20% šias studijas baigia vėliau, t.y. būdami 25-35m.

Santykis tarp švietimo ir užimtumo

Švietimas kontroliuoja priėjimą prie darbo rinkos bei socialinį statusą.

Aukštesnis išsilavinimas tai:

- Didesnė galimybė dalyvauti
- Didesnė galimybė gauti darbą
- Mažesnė tikimybė tapti bedarbiu
- Didesnis atlyginimas ir produktyvumas
- Geresnė sveikata
- Didesnis socialinis aktyvumas.

Nebaigusieji vidurinės mokyklos – tai aktualiausia Islandijos socialinė problema ir jai skiriamas didžiausias dėmesys.

Rengiamos visapusiškos programos:

- Kovai su jaunimo nedarbu
- Siekiant sumažinti anksti iš mokyklos išeinančius.

Priemonės:

- Intensyvus orientavimas ir konsultavimas
- Mokomosios priemonės
- Naujai pritaikyti kursai
- Bendradarbiavimas su:
 - Suaugusiųjų švietimo centru – mokymosi visą gyvenimą centru;
 - Pasirinktomis kolegijomis.
- Įvairūs darbiniai mokymai
- Savanoriška veikla

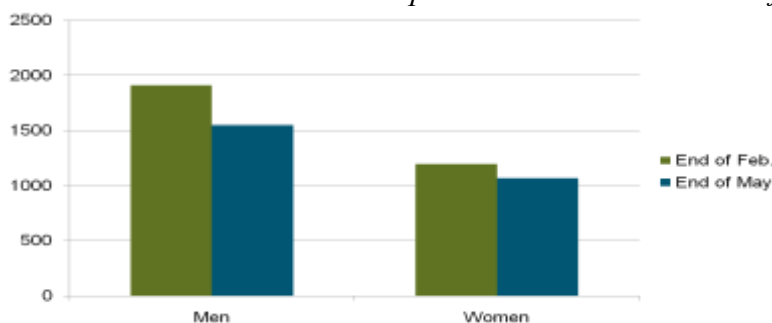
Procesas:

- Įvadiniai susirinkimai per trejus nedarbo mėnesius
- Individualus konsultavimas ir orientavimas
- Individualus veiksmų planas
- Pagalba ieškant darbo
- Privalomas dalyvavimas aktyvios darbo rinkos programose
- Intensyvios intervencinės priemonės.

2010 metais buvo siekiama sukurti:

1. Iki 450 naujų mokymosi galimybių jauniems bedarbiams kolegijose;
2. Iki 700 naujų mokymosi galimybių jauniems bedarbiams suaugusiųjų švietimo centruose, aukštesniosiose liaudies mokyklose;
3. Iki 450 naujų vietų stažuotėms, kartu bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis, savivaldybėmis ir kt.;
4. Iki 400 vietų savanorių stažuotėms.

7 paveikslas. Darbo ieškantis jaunimas

EURES – TAVO GALIMYBĖS UŽSIENYJE

Pranešimą parengė:
Klaipėdos regiono EURES konsultantė Margarita Mankutė

EURES yra bendradarbiavimo tinklas, jungiantis visų Europos Sąjungos valstybių, Šveicarijos, Norvegijos ir Islandijos valstybines užimtumo tarnybas bei jų partnerius: profesines sąjungas ir darbdavių asociacijas. EURES iš viso apima 31 valstybių užimtumo tarnybas. Bendradarbiavimą koordinuoja Europos komisija.

EURES tinklo šalys narės

EURES biuro uždavinys - užtikrinti bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija tarp šalių narių bei jos pateikimą potencialiems šios informacijos naudotojams ir tuo skatinti mobilumą Europos darbo rinkoje.

EURES tikslai:

- Informuoti, konsultuoti, patarti potencialiai mobiliems darbuotojams apie darbo galimybes, gyvenimo ir darbo sąlygas.
- Padėti darbdaviams įdarbinti kitų šalių darbuotojus.
- Konsultuoti pasienio regionų darbdavius ir darbuotojus.

EURES konsultanto veikla:

- Atlikti laisvų darbo vietų stebėseną.
- Reklamuoti EURES darbdaviams, ieškantiems darbo jėgos.
- Teikti informaciją apie darbo jėgos trūkumus ir perteklius, situaciją darbo rinkoje.
- Teikti informaciją apie gyvenimo bei darbo sąlygas.
- Teikti informaciją apie mobilumo kliūtis.
- Inicijuoti ir vykdyti projektus tarptautiniame lygyje.

Paklausiausios profesijos:

- Sistemų inžinieriai ir programuotojai
- Virėjai
- Padavėjai ir barmenai
- Mechanikos inžinieriai ir technikai

-
- Pardavėjai
 - Pardavimų ir rinkodaros vadybininkai
 - Kompiuterių inžinieriai
 - Suvirintojams
 - Pagalbiniai virtuvės ir restorano darbininkai
 - Kompiuterių specialistams

Pagrindiniai reikalavimai, norint įsidarbinti užsienyje:

- Užsienio kalba
- Valstybinė kalba
- Darbo patirtis užsienyje
- Darbo patirtis atitinkanti poziciją
- Išsilavinimas atitinkantis poziciją
- Rekomendacijos

Laisvos darbo vietos (Šaltinis: www.eures.europa.eu 2011 m. sausio mėn.)

- JK ~ 359 000
- Vokietija ~ 260 000
- Belgija ~ 79 000
- Nyderlandai ~ 35 000
- Prancūzija ~ 34 000
- Austrija ~ 28 000
- Švedija ~ 20 000
- Suomija ~ 13 000
- Čekija ~ 12 000
- Norvegija ~ 8 000
- Danija ~ 2 928
- Slovėnija ~ 2345
- Airija ~ 2095
- Slovakija ~ 2093
- Portugalija ~ 2080
- Šveicarija ~ 1973
- Kipras ~ 1131
- Italija ~ 873
- Graikija ~ 747
- Liuksemburgas ~ 337
- Ispanija ~ 240
- Islandija ~ 84

ES/EEE Nedarbo lygiai:

- Ispanija 20,6
- Lietuva 18,3
- Latvija 18,2
- Estija 16,2
- Airija 13,9
- Slovakija 14,5

• Graikija	12,9
• Portugalija	11,1
• Vengrija	11,0
• Bulgarija	10,1
• Lenkija	9,7
• Prancūzija	9,7
• Belgija	8,4
• Švedija	8,2
• Suomija	8,1
• Jungtinė Karalystė	7,8
• Danija	7,6
• Slovėnija	7,3
• Rumunija	7,3
• Čekija	7,1
• Kipras	6,9
• Vokietija	6,7
• Malta	6,5
• Liuksemburgas	4,7
• Austrija	4,7
• Nyderlandai	4,4
• Norvegija	3,5

Minimalūs atlyginimai ES/EEE eurais per mėnesį 2010 m. rugsėjo 1 d. duomenimis

• Liuksemburgas	1 682
• Airija	1 499
• Belgija	1 440
• Nyderlandai	1 398
• Prancūzija	1 344
• Jungtinė Karalystė	1 182
• Austrija	1 000
• Kipras	840
• Graikija	740
• Malta	653
• Ispanija	633
• Slovėnija	510
• Portugalija	475
• Lenkija	333
• Čekija	324
• Slovakija	308
• Estija	278
• Vengrija	263
• Latvija	254
• <u>Lietuva</u>	<u>232</u>
• Rumunija	140
• Bulgarija	122

Nėra nustatyto valstybės minimalaus atlyginimo Danijoje, Vokietijoje, Suomijoje, Italijoje, Švedijoje.

Tiesioginis pajamų mokestis

- Danija 38 – 59%
- Švedija 0 – 57%
- Nyderlandai 0 – 52%
- Jungtinė Karalystė 0 – 50 %
- Austrija 21 – 50%
- Belgija 25 – 50%
- Norvegija 28 – 49%
- Vokietija 14 – 45%
- Ispanija 24 – 43%
- Italija 23 – 43%
- Portugalija 0 – 42%
- Airija 20 – 41%
- Slovėnija 16 – 41%
- Graikija 0 – 40%
- Liuksemburgas 0 – 38%
- Malta 15 – 35%
- Vengrija 17 – 32%
- Kipras 20 – 30%
- Suomija 6,5 – 30%
- Prancūzija 5,5 – 30%
- Latvija 23%
- Lietuva 15%
- Estija 20%
- Slovakija 19%
- Lenkija 18%
- Rumunija 16%
- Čekija 15%
- Bulgarija 10 %
- Šveicarija pagal metines pajamas

Šaltinis: www.worldwide-tax.com, 2011 m. sausio mėn.

Laisvas darbuotojų judėjimas (Europos Sąjungos ir Europos Ekonominės erdvės šalyse)

<i>Taiko apribojimus</i>	<i>Netaiko apribojimų</i>		
Austrija	Belgija	Malta	Estija
Vokietija	Danija	Airija	Kipras
Šveicarija	Liuksemburgas	Jungtinė Karalystė	Latvija
	Norvegija	Švedija	Lenkija
	Islandija	Ispanija	Slovakija
	Nyderlandai	Portugalija	Slovėnija
	Prancūzija	Graikija	Vengrija
		Suomija	Čekijos respublika
		Italija	Lietuva

Problemos, dažniausiai iškylančios bandant įsidarbinti užsienyje:

- Kalbos nemokėjimas
- Prekyba žmonėmis
- Pinigų trūkumas į abi puses
- Sveikatos draudimo neturėjimas
- Įdarbinimo agentūrų gudravimas
- Dokumentų vertimų neturėjimas

Klaipėdos EURES biuras 219 kab.

Naikupės g. 27A, Klaipėdos teritorinė darbo birža

tel./fax.: **8 46 344 639**

el. paštas Margarita.Mankute@ldb.lt

el. paštas Rita.Venclovaite@ldb.lt

EURES Lietuva tinklalapis <http://www.ldb.lt/eures/>

Europos darbo mobilumo portalas www.eures.europa.eu

LIETUVOS IR ISLANDIJOS ŠVIETIMO SISTEMŲ PALYGINIMAS UGDANT IR PROFESIŠKAI ORIENTUOJANT SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ JAUNIMĄ

Pranešimą parengė:

Klaipėdos Martyno Mažvydo pagrindinės mokyklos psichologė Giedrė Šliogerytė
Klaipėdos “Varpo” gimnazijos psichologė Jovita Šimkūnaitė

- **Profesinis orientavimas** – tai nuoseklus ir kryptingas asmens parengimas profesijos pasirinkimui bendrojo lavinimo, profesinio informavimo ir konsultavimo priemonėmis.
- **Profesinis orientavimas** – informavimo, konsultavimo ir karjeros planavimo paslaugos, padedančios įvairaus amžiaus asmenims pasirinkti savąjį kelią švietimo, mokymo bei užimtumo srityse bei aktyviai kurti savo profesinę karjerą.

Pagrindiniai profesinio orientavimo ir konsultavimo metodai:

- Individualūs pokalbiai. Konsultacijų metu klientas mokomas planuoti savo karjerą, identifikuoti asmeninius gabumus ir labiausiai tinkamas profesijas.
- Grupinės konsultacijos. Pagrindinės vykdomų savęs pažinimo ir prisitaikymo darbo rinkoje programų temos: savigarbos ugdymas, savęs pažinimas ir aktyvi profesinės veiklos paieška, atsakingas ir pagrįstas profesijos pasirinkimas, ateities planavimas, bendravimo įgūdžių tobulinimas, psichologinis pasirengimas aktyviai darbo paieškai, savigarbos ugdymas ir profesinė karjera, karjeros planavimas.

Profesinio informavimo taškai Islandijoje ir Lietuvoje

ISLANDIJA	LIETUVA
PIT'ai mokyklose Islandijos darbo birža	PIT'ai mokyklose Pedagoginės-psichologinės tarnybos Pedagoginės-psichologinės tarnybos Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų karjeros planavimo centras Universitetų karjeros centrai Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba Lietuvos darbo birža Privačios institucijos

Švietimo lygmenys Islandijoje ir Lietuvoje

ISLANDIJOS švietimo lygmenys	LIETUVOS švietimo lygmenys
Ikimokyklinis: Iki 6 metų amžiaus Pagrindinis: 6 - 16 metų amžiaus Vidurinis: 16 - 20 metų amžiaus Aukštasis išsilavinimas: nuo 20 metų amžiaus	Ikimokyklinis (1 iki 6 metų amžiaus) Priešmokyklinis (6-7 metų amžiaus) Pradinis 7-11 metų amžiaus Pagrindinis 11 - 16 metų amžiaus Vidurinis: 16 - 18 metų amžiaus IV pakopos profesinis mokymas (~18 m., baigus 12 kl. – įgyti profesiją) Aukštosios studijos (~18 m., baigus 12 kl. – įgyti (ne)universitetinį išsilavinimą)

Islandija ir Lietuva: pagrindinės mokyklos

ISLANDIJA	LIETUVA
<ul style="list-style-type: none"> • Mokslo metai prasideda paskutinę rugpjūčio savaitę ir tęsiasi devynis mėnesius, arba iki gegužės 31 d. • Mokslas yra privalomas iki 16 metų • Pagrindinis mokslas nemokamas. • Valstybiniai egzaminai vykdomi 4, 7 ir 10 klasėse. • Klasėse yra integruojami skirtingų gabumų vaikai (taip pat ir su specialiaisiais poreikiais – pvz., autistai). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokslo metai prasideda rugsėjo 1d. • Mokslas privalomas iki 16 metų. • Mokiniai egzaminus laiko 10 klasėje. • Bendrasis pagrindinis ugdymas galimas specialiųjų poreikių vaikams. Taip pat yra specialios mokyklos, skirtos neigaliems vaikams.

Islandija ir Lietuva: vidurinės mokyklos

ISLANDIJA	LIETUVA
<ul style="list-style-type: none"> • Vidurinį išsilavinimą galima įgyti tik pabaigus pagrindinę mokyklą. • Vidurinėje mokykloje paprastai mokomasi 4 metus (11-14 klasės). • Vidurinėje mokykloje gali būti apjungiamas bendrasis ir profesinis mokymas. Kursas gali būti teorinis arba profesinis, priklausomai nuo tikslų. Dalis mokyklų yra labiau specializuotos - profesinės ar menų mokyklos. • Dauguma vidurinių mokyklų yra valstybinės. • Islandijoje reikia mokėti už mokslą vidurinėje mokykloje, tačiau kainos skiriasi priklausomai nuo mokyklos. • Naudojama kreditų sistema – labai gabūs mokiniai gali baigti mokyklą anksčiau, surinkę pakankamai kreditų. • Vidurinės klasikinės mokyklos (menntaskolar), kurios siūlo tik akademinę programą, baigiasi stojamųjų egzaminų laikymu į aukštąją mokyklą. Baigus vidurinę mokyklą galima teikti dokumentus stojimui į universitetą. • Vidurinio mokslo lygyje nėra atskirų mokyklų vaikams su spec. poreikiais. Kai kuriose mokyklose yra specialiai jiems skirti departamentai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokymo trukmė 2 metai (11-12 klasės). • Mokslas yra tik teorinis – pagal Bendrąsias programas. • Vidurinio mokymo programos turinį sudaro dvi dalys: privalomas bendrojo lavinimo branduolys bei pasirenkamas ugdymo turinys, kuris priklauso nuo pasirinkto mokymo profilio (humanitarinis, realinis, technologinis arba meninis). • Vidurinės mokyklos yra valstybinės. • Mokslas nemokamas. • Mokslo metai baigiasi visiems vienodai. • Vidurinio mokymo programas vykdo gimnazijos, vidurinės, profesinės bei kitos mokyklos. • Baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius brandos egzaminus (12 klasė), įgyjamas vidurinis išsilavinimas, suteikiantis teisę mokytis pagal aukštojo mokslo arba IV pakopos profesinio mokymo programas. • Klasėse integruojami specialiųjų poreikių mokiniai (priklausomai nuo spec. poreikių). Yra specialios mokyklos, skirtos neigaliems vaikams.

Islandija ir Lietuva: profesinės mokyklos

ISLANDIJA	LIETUVA
<ul style="list-style-type: none"> • Pramonės profesinės mokyklos, kurios išimtinai siūlo tik profesines programas, ruošia studentus kvalifikuotam darbui. • Valstybinės bendrojo lavinimo mokyklos siūlo akademinės programas panašiai kaip vidurinėse klasikinėse mokyklose. Praktinis mokymas panašus kaip ir profesinėse mokyklose ir siūlo papildomas specializuotas praktinio mokymo programas. • Specializuotos praktinio mokymo mokyklos siūlo tam tikras programas, pagal kurias ruošiamas specializuotam užimtumui. • Gali mokytis spec.poreikių studentai (daugelyje mokyklų jiems nereikia laikyti egzaminų). • Mokslas yra mokamas. • Mokykloje dirba 1 - 2 profesijos konsultantai. Jie stebi mokinius. Mokiniai gali rašyti konsultantams elektroninius laiškus arba užėiti darbo valandomis į kabinetą. • Už atliekamus profesinio tinkamumo ir asmeninių savybių nustatymo testus turi susimokėti. • Konsultantai daugiausia dirba su mokiniais individualiai. • Dažniausiai siūlomos programos spec.poreikių jaunimui: <ul style="list-style-type: none"> ➤ stalius, elektrikas, statybininkas, ligoninės slaugytojas. • Taip pat yra vakarinės – profesinės mokyklos, skirtos ir spec.poreikių studentams. Yra apie 50 skirtingų mokymosi programų. Dažniausiai siūlomos: <ul style="list-style-type: none"> ➤ maisto gaminimo, siuvimo, mezgimo – nerimo – audimo, grožio, sodininkystės, kompiuterių kursai, baldų restauravimo, stiklo deginimo, kaligrafijos, dailidžių, raižinių ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebaigus 10 kl., bet nuo 14 m. galima įgyti profesiją (profesinės mokyklos/profesinio mokymo centrai). • Po pagrindinės m-klos (16m.) galima įgyti profesiją. • Po pagrindinės m-klos (16m.) galima įgyti profesiją ir vidurinį išsilavinimą. • Po vidurinės m-klos (18m.) galima įgyti profesiją. • Pagrindinis profesinis mokymas gali būti teikiamas ir specialiųjų poreikių asmenims nuo 18 metų. Mokymosi trukmė 3 metai. • Mokslas yra nemokamas. • Profesinėse mokyklose dažniausiai dirba 1 specialistas, kuris yra atsakingas ir už mokinių profesinį konsultavimą (psichologai, soc. pedagogai). • Profesinio orientavimo specialisto darbas nėra atskirai apmokamas. • Konsultantai atlieka tiek individualius, tiek grupinius tyrimus, apklausas • Dažniausiai siūlomos programos specialiųjų poreikių mokiniams (nežymiai sutrikusio intelekto): <ul style="list-style-type: none"> ➤ laivų sistemų ir įrenginių montuotojas, floristas, kirpėjas, siuvėjas, verslo paslaugų teikėjas, dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojas, interjero apipavidalintojas, kompiuterinio projektavimo operatorius, virėjas, apdailininkas (statybininkas), kaimo verslų darbininkas (želdinių tvarkytojas), lengvų drabužių siuvėjas, stalius, šaltkalvis, viešbučio darbuotojas, avalynės taisytojas, pynėjas iš vytelių.

Islandija ir Lietuva: aukštosios mokyklos

ISLANDIJA	LIETUVA
Universitete yra specialus fakultetas spec. poreikių studentams (2 metai). Jame mokoma darželio auklėtojų asistentų specialybės.	Universitetuose yra galimybė studijuoti fizinę ar klausos negalią turintiems studentams. Kiti spec. poreikių jaunuoliai neturi galimybės studijuoti aukštosiose mokyklose.

GABIŲ VAIKŲ UGDYMAS IR PROFESINIS ORIENTAVIMAS LIETUVOJE

Pranešimą parengė:
Klaipėdos „Aukuro“ gimnazijos psichologė Audra Bardauskienė

*“Gabių žmonių veikla gali turėti lemtingos įtakos tautos ar net civilizacijos raidai ir pažangai”
(B. Narkevičienė)*

Gabumas yra anatominių – fiziologinių sėkmingos veiklos pradmenų, užuomazgų visuma, sąlygojanti lengvą, greitą ir kokybišką fizinių ir protinių veiksmų plėtrą. Gabumas yra įgimtas, bet jis plastiškas, kinta, kokybiškai vystosi praktinėje veikloje. Jei įgimti gabumai neplėtojami, nelavinami, jie negali pasireikšti (L. Jovaiša).

6 ypatingi mokinių tipai:

- Sėkmingieji (lengvai atpažįstami).
- Išsiskiriantys (sunkiai atpažįstami).
- Pogrindiniai (sunkiai atpažįstami).
- Išmestieji (sunkiai atpažįstami).
- Priskiriami išmestiesiems (sunkiai atpažįstami).
- Savarankiškai siekiantys mokslo (atpažįstami) (G.T. Betts, M. Neihart).

Gabus mokinys pasižymi:

- Motyvacija;
- Interesais,
- Komunikaciniais įgūdžiais;
- Problemų-sprendimo gebėjimais;
- Atmintimi;
- Samprotavimu;
- Įžvalga;
- Įsivaizdavimu ar kūrybiškumu;
- Tyrinėjimais - klausimais;
- Humoru.

Gabių vaikų ir jaunuolių paieškos, atpažinimo ir atrankos formos:

- Nacionalinė M. K. Čiurlionio menų mokykla yra sukūrusi ir naudoja itin gabių menui vaikų paieškos ir atrankos sistemą;
- Šalies olimpiados ir konkursai;
- Tarptautinės olimpiados ir konkursai;
- Egzaminai, įskaitos.

Gabių mokinių ugdymas Lietuvoje

Lietuvoje veikia 94 muzikos ir meno mokyklos, turinčios dailės, teatro skyrius, 16 dailės ir 2 choreografijos mokyklos, respublikiniai moksleivių techninės kūrybos rūmai ir kt.

Nacionalinėje M. K. Čiurlionio menų mokykloje, Klaipėdos Eduardo Balsio, Kauno Juozo Naujalio muzikos ir Kauno dailės gimnazijose mokosi mokiniai, pasižymintys ypatingais gabumais meninei veiklai. Taikomi mokymo metodai ir priemonės, skatinančios individualiųjų, specialiųjų gebėjimų ugdymą, mokinių saviraišką. Sustiprintas dėmesys menų dalykams, atitinkantiems gimnazijos pakraipą. Lietuvoje veikia keletas bendrojo lavinimo mokyklų (Vilniaus licėjus, Kauno technologijos universiteto gimnazija, Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija), kurių mokinių akademiniai pasiekimai rodo, kad jose skiriamas atskiras dėmesys itin gabiems vaikams.

Veikia įvairių mokomųjų dalykų neakivaizdinės mokyklos:

- Jaunųjų matematikų,
- Jaunųjų programuotojų,
- „Fizikos olimpas“,
- „Fotonas“,
- Jaunųjų gamtininkų stotis,
- „Pažinimas“.

Organizuojamos stovyklos ir kursai, kurių tikslas - ugdyti papildomą dalykinę kompetenciją. Tokias stovyklas organizuoja fizikai, matematikai, chemikai, informatikai. Šių stovyklų veikloje aktyviai dalyvauja Vilniaus universiteto, Matematikos informatikos instituto mokslininkai.

Europos Tarybos biuras Vilniuje drauge su Švietimo ir mokslo ministerija jau ketvirtus metus organizuoja vasaros stovyklą gabiems įvairių Europos šalių moksleiviams, programos „Europa mokykloje“ rašinių ir piešinių konkurso laureatams.

Nacionalinė moksleivių akademija

- NMA – tai unikali papildomo ugdymo institucija, skirta mokslui ir muzikai gabiems Lietuvos vaikams.
- Ši nuotolinio mokymo mokykla, veikianti jau septintus metus, kasmet suburia apie 250 talentingiausių vaikų iš įvairiausių Lietuvos kampelių

Tarptautinio matematikos konkurso “Kengūra” nugalėtojams organizuojamos stovyklos Lietuvoje (viena tik šalies mokiniams, kita tarptautinė – šalies ir užsienio “Kengūros” konkurso nugalėtojams) ir kt. atitinkama veikla.

Gabių mokinių tolesnio mokymosi Lietuvoje galimybės

Universitetai (22)	Kolegijos (23):
<ul style="list-style-type: none">◦ 14 valstybiniai◦ 8 nevalstybiniai	<ul style="list-style-type: none">◦ 13 valstybinės◦ 10 nevalstybinės

Studijos Lietuvoje 2010

- Padavė prašymus - 37,5 tūkst.:
 - 28,6 tūkst. (70 proc.) šiemetiniai abiturientai,
 - 8,9 tūkst. mokyklas baigė anksčiau.
- Įstojo 30,4 tūkst. - apie 80 proc. pareiškusių norą studijuoti:
 - 17,8 tūkst. į valstybės finansuojamas,
 - 12,6 tūkst. į mokamas studijų vietas.

Dauguma gabiausiųjų Lietuvos abiturientų pasirinko studijas Lietuvoje.

- 100 balų brandos egzaminų įvertinimus šiemet gavo 864 abiturientai. Į Lietuvos aukštąsias mokyklas įstojo 771 “šimtukininkai” (71 bendrojo lavinimo mokyklą baigė iki 2010). Apie 81 proc. šiemet mokyklas baigusių “šimtukininkų” studijuos Lietuvoje.
- 252 stojantieji gavo papildomus balus už dalykinės olimpiadas (tarptautines ir respublikines). 222 pasirašė studijų sutartis.
- 125 stojantieji gavo papildomus balus už sportinius pasiekimus kaip Lietuvos sporto rinktinių nariai. 107 pasirašė studijų sutartis.

- “Šimtukininkai” rinkosi studijas ne vien universitetuose, bet ir kolegijose. Jie stojo ne tik į populiariausias specialybes, bet ir į mažiau populiarias, bet perspektyvias, tokias kaip fizika, biochemija, molekulinė biologija, genetika, informatika.

Silpnybės:

- Didesnė mokinių dalis nesugeba apibūdinti savo charakterio, temperamento, sugebėjimų;
- 76 % mokinių nežino psichologinių reikalavimų, keliamų kandidatui, besirenkančiam vieną ar kitą profesiją;
- 20-40 % studentų yra nepatenkinti arba rimtai abejoja savo pasirinkimu (L. Jovaiša).

“Išgirsti savo pašaukimo balsą”

- Kryptingas techninis lavinimas;
- Darbų pamokos;
- Profiliuoti užsiėmimai;
- Mokinių veikla būreliuose;
- Susitikimais;
- Išvykos – ekskursijos;
- Profesinis orientavimas.
- Mokyklose kuriose gerai tvarkomas profesinis orientavimas, jaunuoliai greičiau profesiskai subręsta – apsisprendžia, ką veiks baigę pagrindinę ar vidurinę mokyklą.

Profesinis orientavimas

PROFESINIO KONSULTAVIMO STRUKTŪRA

- savęs pažinimas;
- profesinis informavimas;
- profesinio veikimo skatinimas
- patarimai padedant pasirinkti profesiją (pagalba svarstant, kokią profesiją pasirinkti).

(F. Parsonsas)

PROFESIJOS RINKIMOSI ETAPAI:

- profesijos rinkimosi poreikio augimas;
- profesijos paieška;
- sprendimo pasirinkti vieną ar kitą profesiją įsitvirtinimas;
- gilinimasis į pasirinktą profesiją (stabilizacija);
- domėjimosi pasirinkta profesija sumažėjimas (nuopuolis) (D. E. Superis).

Profesijos pasirinkimas laikomas tinkamu, jei jis yra grįstas:

- Žiniomis apie profesiją, jos reikšmę ir poreikį darbo rinkoje;
- Interesais, polinkiais ir patiriamomis teigiamomis emocijomis dirbant;
- Tinkamu savo psichinių ir fizinių galių įvertinimu;
- Tinkamu ekonominių galimybių įvertinimu.

VU mokslininkų grupė 2008 metais standartizavo šiuos intelekto vertinimo instrumentus :

- Intelekto Struktūros Testą 2000-R ,
- I – S – T 2000R (Amthauer, Brocke, Liepmann & Beauducel, 2001),
- Wilde Intelekto Testą WIT (Dr. A.Jager, Dr. K.Althoff, 1994),
- Praktinio Techninio Supratimo Testą PTV (Dr. R.Amthauer, 1972),

(Minėtų testų leidėjas ir platintojas Lietuvoje yra Lietuvos Darbo rinkos mokymo tarnyba)

GABIŲ MOKINIŲ PROFESINIO ORIENTAVIMO AKTUALIJOS – ISLANDIJOS PATIRTIS

Pranešimą paruošė:
Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazijos psichologė Lina Galvonienė

Užsienio šalyse jau seniau įgyvendinama praktika, kuomet gabių vaikų ugdymui skiriama daugiau dėmesio. Kai kuriose valstybėse šie vaikai priskiriami specialiųjų poreikių vaikams.

Kai kurios pasaulio ir Europos šalys, tokios kaip Vokietija, Anglija, JAV, turi gana senas gabių vaikų ugdymo tradicijas. Šiose šalyse vyrauja požiūris, kad bendra mokykla nėra tinkama gabiam vaikui ir jam turi būti suteikiamos kitos galimybės ir kitoks, labiau jų poreikius atitinkantis ugdymas, t.y. jie gali lankyti specialias mokyklas, klases, papildomas veiklas.

Labai gera metodinė bazė mokytojams parengta Australijoje. Ten kiekvienas vaikas iš bet kurios mokyklos gali pretenduoti į gabių vaikų ugdymą, jei iš tikrųjų yra gabus. JAV atrinko 2005-2006 metais gimusius gabius vaikus. Didžiojoje Britanijoje ir Vokietijoje gabūs vaikai ugdomi nuo darželio. Aišku, šios valstybės yra turtingos.

Jei mokiniai ugdomi bendrojo lavinimo mokykloje, jiems yra siūlomas paspartintas ugdymas, individualios ugdymo programos ir kt.

Priešingai, Skandinavijos šalys neišskiria gabių vaikų ir ugdo juos bendrojo lavinimo klasėse, siekdami suteikti kiekvienam klasės mokiniui atitinkantį jo poreikius ugdymą.

Tačiau jau ir šios šalys, remdamosis savo ir kitų šalių patirtimi, pripažįsta, kad gabūs mokiniai yra ypatinga mokinių grupė, reikalaujanti specialaus dėmesio, ugdymo, mokytojų pasirengimo dirbti su šia ypatinga mokinių grupe.

Kuriamos įvairios programos, sudarančios vaikams galimybes susitikti su gabiais savo bendraamžiais, pabendrauti. Gabus vaikas turi suvokti, kad jis nėra vienintelis, kuris viską klasėje supranta greičiau nei kiti, toks vaikas turi turėti „konkurentų“, su jais diskutuoti, mokytis kartu spręsti problemas.

Husaskoli pagrindinė mokykla

- Visi mokiniai mokosi pagal bendrą mokymo programą.
- Klasėse yra integruojami skirtingų gabumų vaikai.
- Naudojama kreditų sistema – labai gabūs mokiniai gali baigti mokyklą anksčiau, surinkę pakankamai kreditų.
- Mokslo metų pradžioje (rugsėjo 20 d.) 4, 7, 10 klasių mokiniai laiko valstybinius egzaminus. Pagrindinis tikslas – kad ministerija galėtų susisteminti žinias apie vaikų pasiekimus.
- Po šių egzaminų paaiškėja, kurių dalykų žinias reikalinga pagilinti.
- Mokslo metų pabaigoje (gegužės mėn.) laikomi paskutiniai egzaminai: anglų k., islandų k. ir matematika.
- Minimalus išlaikymo balas – 6 (Lietuvoje – 4).

Universitetai

- Studentai, kurie pradeda studijas, turi turėti vidurinės mokyklos baigimo pažymėjimą arba turi būti baigę panašius mokslus užsienyje.
- Septynios mokyklos siūlo universitetinio lygio studijas.
- Keturios institucijos yra finansuojamos valstybės, trys - privačios.
- Reikia mokėti vienkartinį registracijos mokestį stojant į aukštąsias mokyklas – apie 45.000 ISK (apie 990 LT).

- Valstybės išlaikomose aukštojo mokslo institucijose nėra mokesčio už mokslą.
- Mokslas privačiose aukštosiose mokyklose yra mokamas.
- Aukštosiose mokyklose dėstoma islandų kalba.
- Kiekviena aukštoji mokykla turi kursų anglų kalba, bet pirmosios pakopos (bakalauro) studijoms paprastai reikia mokėti ir valstybinę islandų kalbą.
- Įgytos žinios vertinamos pagal dešimties balų sistemą. Mažiausias teigiamas įvertinimas – 5 balai.
- Viena įdomesnių Islandijos universiteto studijų programų užsienio studentams – tai islandų filologijos studijos. Programos trukmė – treji metai, baigus programą suteikiamas bakalauro laipsnis.
- Studijų pradžioje dalykai dėstomi anglų kalba, vėliau pereinama prie islandų kalbos. Šiai programai yra skirtos ir specialios Islandijos kultūros ir švietimo ministerijos stipendijos.
- Iki studijos pradžios turi būti baigtas vidurinis išsilavinimas ir išlaikyti valstybiniai egzaminai.
- Būsiami studentai pasirenkami pagal pažangumą vidurinėje mokykloje ir baigiamųjų egzaminų pažymius.
- Dauguma studentų negauna stipendijų, bet Islandijos Studentų Paskolų Fondas suteikia studentams paskolas, kurias jie turi grąžinti mažomis sumomis kol jie baigia savo studijas.

Populiariausios profesijos

ISLANDIJOJE

- Teisė
- Verslas
- Ekonomika
- Psichologija
- Inžinerija

LIETUVOJE

- Gydytojai
- Pardavimo vadybininkai
- Draudimo agentai (vadybininkai)
- Šildymo, vėdinimo ir oro kondicionavimo inžinieriai
- Anglų kalbos mokytojai

SPEC. POREIKIŲ JAUNIMO PROFESIJOS PASIRINKIMO GALIMYBĖS LIETUVOJE

Pranešimą parengė:
Klaipėdos „Gedminių“ pagrindinės mokyklos psichologė Rasa Perminienė
Klaipėdos „Saulėtekio“ pagrindinės mokyklos psichologė Vilija Maksimavičienė

SUP mokinio psichologinis portretas:

- Sutrikusi savireguliacija
- Adaptyvios komunikacijos bruožai
- Pasyvumas
- Drašos stoka
- Neadekvatus savęs vertinimas

SUP mokinių mokyklinės baimės:

- Baimė bendrauti su mokytojais
- Frustracija siekiant sėkmės
- Bendras mokyklinis nerimas
- Saviraiškos baimė
- Žinių tikrinimo baimė
- Socialinio streso išgyvenimas
- Žemas fiziologinis pasipriešinimas stresui

Mikroklimatas klasėje, kurioje mokosi SUP mokinys:

- Kuo didesnis pasitenkinimas realia klase, tuo mažesnė saviraiškos baimė ir patiriamas stresas.
- Kuo geresni klasės tarpusavio santykiai, tuo mažesnė baimė nepateisinti aplinkinių lūkesčius ir stresas.
- Kuo geriau mokinys prisirišęs prie kolektyvo, tuo mažesnis jo nerimas ir saviraiškos baimė, aukštesnis pasipriešinimas stresui.

Mokyklinis nerimastingumas tiesiogiai susijęs su subjektyviai išgyvenamomis situacijomis klasėje.

Asmenys, baigę adaptuotą pagrindinio ugdymo programą, gali mokytis:

- Pagal dviejų metų trukmės mokymo programą ir įgyti kvalifikaciją.
- Pagal trejų metų profesinio mokymo programą, įgyti kvalifikaciją ir išeiti adaptuotą vidurinio ugdymo programą.
- Asmenys, baigę adaptuotą vidurinio mokymo programą, gali mokytis pagal vienerių, vienerių su puse ar dviejų metų profesinio mokymo programas.
- Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys asmenys priimami mokytis pagal profesinio mokymo programas priėmimo komisijos sprendimu.
- Atsižvelgus į jų išsilavinimą ar mokymosi pasiekimus pagal adaptuotą pagrindinio/vidurinio ugdymo ar specialiąją pagrindinio ugdymo programą patvirtinančius dokumentus, sveikatos būklę, motyvaciją, specifinius gebėjimus pasirinktai profesinio mokymo programai.
- Stojant pirmenybę teikiama įgijusiems pagrindinį išsilavinimą. Taip pat mokyklos palieka sau teisę nesudaryti specialiųjų grupių.

Neįgijusiems pagrindinio išsilavinimo, bet ne jaunesniems 14 metų, baigusiems adaptuotą pagrindinio ugdymo programą, siūlomos šios mokymo(si) programos:

MENAS

- Dailieji amatai

INŽINERIJA IR INŽINERINĖS PROFESIJOS

- Mechanika ir metalo darbai
- Elektra ir energija
- Variklinės transporto priemonės, laivai ir orlaiviai

GAMYBA IR PERDIRBIMAS

- Maisto produktų gamyba
- Tekstilė, apranga, avalynė, oda
- Medžiagos (mediena, popierius, plastikai, stiklas)

PASLAUGOS ASMENIMS

- Viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas
- Paslaugos namuose

Turintiems pagrindinį išsilavinimą siūlomos šios mokymo(si) programos:

MENAS

- Garso ir vaizdo technika bei žiniasklaidos produkcija
- Dailieji amatai

VERSLAS IR ADMINISTRAVIMAS

- Didmeninė ir mažmeninė prekyba
- Marketingas ir reklama

INŽINERIJA IR INŽINERINĖS PROFESIJOS

- Mechanika ir metalo darbai
- Elektra ir energija
- Elektronika ir automatika
- Variklinės transporto priemonės, laivai ir orlaiviai

GAMYBA IR PERDIRBIMAS

- Maisto produktų gamyba
- Tekstilė, apranga, avalynė, oda
- Medžiagos (mediena, popierius, plastikai, stiklas)

ARCHITEKTŪRA IR STATYBA

- Statyba ir statybos inžinerija

ŽEMĖS ŪKIS, MIŠKININKYSTĖ IR ŽUVININKYSTĖ

- Augalininkystė ir gyvulininkystė
- Sodininkystė
- Miškininkystė

PASLAUGOS ASMENIMS

- Viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas
- Paslaugos namuose
- Plaukų ir grožio priežiūra

Turintiems vidurinį išsilavinimą (arba išklausiems vidurinio ugdymo kursą) siūlomos šios mokymos(si) programos:

MENAS

- Garso ir vaizdo technika bei žiniasklaidos produkcija
- Dailieji amatai

KOMPIUTERIJA

- Kompiuterio panaudojimas

INŽINERIJA IR INŽINERINĖS PROFESIJOS

- Elektra ir energija
- Elektronika ir automatika
- Cheminė medžiagos ir cheminiai procesai
- Variklinės transporto priemonės, laivai ir orlaiviai

ARCHITEKTŪRA IR STATYBA

- Statyba ir statybos inžinerija

VERSLAS IR ADMINISTRAVIMAS

- Didmeninė ir mažmeninė prekyba
- Marketingas ir reklama
- Finansai, bankininkystė
- Valdymas ir kontoros darbas
- Darbo organizavimas
- Cheminė medžiagos ir cheminiai procesai

KOMPIUTERIJA

- Kompiuterio panaudojimas

GAMYBA IR PERDIRBIMAS

- Maisto produktų gamyba
- Tekstilė, apranga, avalynė, oda

ŽEMĖS ŪKIS, MIŠKININKYSTĖ IR ŽUVININKYSTĖ

- Augininkystė
- Sodininkystė

SOCIALINĖS PASLAUGOS

- Vaikų priežiūra
- Socialinis darbas

PASLAUGOS ASMENIMS

- Viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas
- Paslaugos namuose
- Plaukų ir grožio priežiūra

TRANSPORTO PASLAUGOS

- Transporto paslaugos

Specialiuosius ugdymosi poreikius turinčius asmenis moko ir mokinius priima:

- Gelgaudiškių specialioji internatinė mokykla-3m.(Aplinkotvarkos darbininkas).
- Kauno statybininkų mokyklos reabilitacinis profesinio rengimo skyrius 3m.(Apdailininkas, avalynės taisytojas, lengvųjų drabužių siuvėjas, stalius, pynėjas iš vytelių, virėjas).
- Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras 3m.(Lengvųjų drabužių siuvėjas, virėjas, viešbučio darbuojas, stalius, dailidė, šaltkalvis, suvirintojas elektra, surinkėjas, apdailininkas, kaimo verslų darbininkas).120d.Kompiuterio raštingumo kursai.
- Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras-3m.(Floristo padėjęjas, siuvinių gamintojas).
- VŠĮ mokymo centras „Mes esame”-3m.(Siuvėjas operatorius, keramikos dirbinių gamintojas, rankinio audimo audėjas, pynėjas iš vytelių, medienos dirbinių gamintojas, pagalbinis virtuvės darbininkas, mezgėjas rankine mezgimo mašina, dailių odos dirbinių gamintojas, žaislų siuvėjas-1m).

- Vilniaus kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų reabilitacinis profesinio mokymo centras-3m.(Apdailininkas, lengvųjų drabužių siuvėjas, stalius, tekstų rinkėjas ir maketuotojas, kompiuteriu, virėjas, leidybos darbuotojas, baldų apmušėjas, moteriškų drabužių siuvėjas, pastatų restauratorius, dailiųjų rankdarbių gamintojas).
- Vilniaus statybininkų rengimo centras-3m.(Stalius, baldžius, apdailininkas, statybininkas, aplinkotvarkos darbuotojas).
- Alytaus profesinio rengimo centras- 2,3m.(Virėjas, želdinių tvarkytojas, viešbučio darbuotojas, baldžius).
- Kauno maisto pramonės mokykla-3m.(Konditeris).
- Joniškio žemės ūkio mokykla- 3m. (Želdinių tvarkytojas, apdailininkas-statybininkas).
- Jonavos politechnikos mokykla- 2,3m. (Virėjas, mezgėjas, baldžius, mūrininkas-betonuotojas, apdailininkas).
- Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykla- 1.5, 2, 3m. (Floristas, kirpėjas, siuvėjas, siuvimo verslo paslaugų teikėjas, dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojas, interjero apipavidalintojas, sukirpėjas-konstruktorius ir modeliuotojas, interjero apipavidalintojas (kurtiesiems ir neprisigirdintiems) ,smulkiojo verslo paslaugų teikėjas, kompiuterio projektavimo operatorius).
- Klaipėdos turizmo mokykla- 1,1.5,2,3m.(Prekybos įmonių vadybininko padėjėjas, viešbučio darbuotojas, virėjas, biuro darbuotojas(apskaitininko ir kasininko), konditeris, padavėjas ir barmenas).
- Klaipėdos statybininkų mokykla- 3m.(Apdailininkas, aukštuminių pastatų montuotojas,baldžius,sekretorius, statybinių produktų pardavėjas konsultantas,statybos verslo paslaugų teikėjas,stalius,plastikinių langų gamintojas,pastatų restauratorius).
- Klaipėdos laivų statybos ir remonto mokykla- 2m. (Laivų sistemų ir įrenginių montuotojas).
- Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla- 2m. (Apdailininkas).
- Šilutės žemės ūkio Žemaičių Naumiesčio skyrius- 3m. (Apdailininkas,virėjas).

Fizinių ir judėjimo bei motorikos sutrikimų turinčių asmenų profesinis mokymas:

- VŠĮ „Valakupių reabilitacijos centras“ suteikia profesinę kvalifikaciją (mokymo trukmė nuo 120d.-180d).
- Apskaitininko profesinio mokymo modulinė programa (adaptuota žmonėms su fiz. negalia)
- Individualių drabužių siuvėjo- sukirpėjo profesinio mokymo modulinė programa
- Internetinio puslapio kūrėjo profesinio mokymo modulinė programa
- Juvelyro profesinio mokymo modulinė programa
- Kompiuterio pagrindų vartotojo mokymo modulinė programa
- Dailiųjų medžio dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa
- Meninių odos dirbinių gamintojo profesinio mokymo modulinė programa
- Biuro administratoriaus profesinio mokymo modulinė programa
- Registratūros/priimamojo darbuotojo profesinio mokymo modulinė programa
- Reklamos maketuotojo modulinio profesinio mokymo modulinė programa
- Tinklo administratoriaus profesinio mokymo modulinė programa
- Reklamos internete maketuotojo modulinio profesinio mokymo programa
- Verslo organizatoriaus profesinio mokymo modulinė programa

Informacija iš:

- www.aikos.smm.
- www.darborinka.lt
- www.euroguidance.lt
- Kur stoti 2009m,2010m
- Profesijos vadovas -2009m,2010m

SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ PROFESINIS UGDYMAS IR SOCIALINĖS ADAPTACIJOS YPATUMAI

Pranešimą parengė:
Klaipėdos 1-osios specialiosios mokyklos specialioji pedagogė Reda Vaitkuvienė

Iš profesinio mokymo reglamentuojančių dokumentų analizės ryškėja, kad šiuo metu svarbu: garantuoti profesinio mokymo kokybę, perimamumą ir tęstinumą, garantuoti profesinį kvalifikacijų pripažinimą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, sudaryti profesinio mokymosi sąlygas specifinėms visuomenės grupėms, tokioms kaip neįgalieji, socialiai remtini asmenys, ilgalaikiai bedarbiai ir kt (Baltoji knyga. p. 25, 39).

Pertvarkant Lietuvoje švietimą demokratiniais pagrindais, svarbu pasiekti, kad neįgalieji pradėtų jaustis iš tiesų visaverčiais visuomenės nariais, gebančiais pasinaudoti neįgaliesiems teikiamomis galimybėmis, socialinėmis garantijomis. Specialiųjų poreikių mokinių darbinį ugdymą nagrinėjo L.Kaukėnaitė, A.Juodraitis, J.Ruškus, I.Baranauskienė, E.Eljošius, D.Alifanovienė, V.Karvelis, A.Galkienė ir V. Gevorgianienė.

Darbas – tai sudėtinga veikla, kuriai būtini bent minimalūs analizės, sintezės gebėjimai, atsakomybės jausmas, nuoseklios veiklos, planavimo bei tam tikri bendravimo įgūdžiai. Darbingumas – tai individo potencialus pajėgumas tam tikrą laiką pakankamai našiai dirbti. Proto negalę turintiems vaikams darbinių įgūdžių įgijimą sąlygoja jų psichinės raidos specifika.

Jacikevičius nurodo, kad bet kokios veiklos išmokimo procese skiriamos keturios pakopos:

1. Žinios – veiklos vaizdinių, sąvokų, teiginių, schemų ar sistemų išmanymas,
2. Mokėjimai – neautomatizuoti, dar tobulinami veiksmų atlikimo būdai,
3. Įgūdžiai – automatizuoti sąmoningos veiklos komponentai,
4. Meistriškumas – tobulas veiksmų atlikimo būdas, paremtas žiniomis, mokėjimais ir įgūdžiais.

Proto negalę turintys vaikai dažniausiai pasiekia mokėjimo lygmenį.

Darbiniams įgūdžiams susidaryti reikšmingi šie veiksniai: proto negalės raiškos laipsnis, socialinė aplinka, darbinės veiklos pobūdis.

Bet kokia atliekama veikla turi du esminius komponentus – fizinį ir protinį krūvį.

Proto negalę turinčių asmenų darbinėje veikloje taip pat yra šie du komponentai, tik šiuo atveju vyrauja fizinis darbo krūvio komponentas. Proto negalę turinčių asmenų darbo krūvis turėtų skirtis nuo įprasto krūvio, nes jie greičiau pavargsta, sunkiau sukaupia dėmesį atlikdami užduotis, lėtesnė jų reakcija, didesnis konfliktiškumas, dėl ko kenčia darbo tempas ir kokybė. Proto negalę turinčius asmenis neigiamai veikia triukšmas, dideli temperatūrų pokyčiai, įvairūs kvapai, jie negali dirbti susijusių su rizika darbų, pamainomis.

Iš stresorių būdingiausi proto negalę turintiems asmenims būtų šie:

- Dėmesį blaškantys prasmingi garsai, beprasmiškas triukšmas, šviesos blyksniai, kalbinimas, šalia esančių žmonių pokalbiai.
- Tikra ar tariama galimybė būti kritikuojamam, atleistam iš darbo, fizinio pavojaus tikimybė.
- Nemalonūs pojūčiai dirbant (karštis, šaltis, nepatogi kūno padėtis, kurios nors raumenų grupės pastovi įtampa).
- Reikalavimas intensyviai dirbti, vienu metu suvokti daug informacijos, atlikti kelias operacijas ir pan.

Darbdavių apklausos tyrimai (Epstain, Polloway, Patton, Foley) analizuojantys proto negalę turinčių asmenų gebėjimą dirbti, darbdavių požiūrį į galimybes įdarbinti savo įmonėje protiškai neįgalius asmenis, jų gebėjimus prisitaikyti kolektyve, atskleidė tam tikrus prieštaravimus.

Nustatyta, kad dauguma,

- 87 proc. vadovų teigiamai žiūri į tai, kad proto negalę turintys žmonės dirba,
- 74 proc. pritaria, kad tokie žmonės dirbtų įvairiose gamyklose, įmonėse, įstaigose ir pan.,
- Tačiau tik 12 proc. apklaustųjų sutiktų juos įdarbinti savo įstaigose, jei jose atsirastų tinkamo darbo.

Išryškėja tam tikri socialinių nuostatų prieštaravimai: įstaigų vadovai iš principo pritaria proto negalę turinčių asmenų darbinei veiklai, tačiau patys jų nesirinktų.

Daugelyje pasaulio šalių šią problemą bandoma reguliuoti teisinius darbo įstatymus reglamentuojančiais aktais, tačiau problema išlieka aktuali.

Nežymią proto negalę turintys asmenys gali įgyti ir įgyja darbinių įgūdžių, tačiau tai nerieškia, kad jie geba juos pritaikyti darbe. Jiems reikalinga priežiūra, kontrolė, pagalba, nuolatinis turimų įgūdžių įtvirtinimas. Proto negalę turintys asmenys gali dirbti nesudėtingus darbus ir taip bent minimaliai įgyti savarankiško gyvenimo galimybę. Kalbant apie darbinių įgūdžių sudarymą bei darbinę veiklą, dažniausiai mintyje turima nežymią proto negalę turinčius vaikus. Šie vaikai gali sėkmingai dalyvauti profesinio rengimo studijose, įgyti įstatymais reglamentuotas profesijas.

Vidutinę ir žymią proto negalę turinčių asmenų darbiniai įgūdžiai plėtojasi sunkiai, o kartais ir visai negalimi.

- Jų darbiniai įgūdžiai dažniausiai apsiriboja kasdieninių ir savitvarkos įgūdžių sudarymo lygmeniu, tačiau ir šių įgūdžių ugdymas yra reikšmingas asmenų socialinei adaptacijai ir jie būtina turi būti lavinami.
- Socialinė aplinka yra vienas reikšmingiausių proto negalę turinčių vaikų darbinio auklėjimo veiksnių. Jos samprata yra labai plati ir daugiareikšmė.
- Socialinės aplinkos veiksnys svarbus ne tik vidutinę, bet ir žymią proto negalę turinčių vaikų darbiniam ugdymui.
- **Šeima yra svarbiausia visos socialinės raidos grandis.**
- Nuo mažų dienų vaikas stebi, tėvų, brolių, seserų, senelių, kitų giminių ir šeimos draugų veiklą, santykius, susipažįsta su įvairiomis veiklos formomis (namų ruoša, maisto gaminimas, rengimasis, maudymasis, pirkiniai, laisvalaikio organizavimo ir leidimo formos, šeimos tradicijos, šventės ir kt.).
- Normaliai besivystantys vaikai dažnai matytą veiklą perkelia į savo žaidimus, o proto negalę turintiems vaikams reikalingas specialus skatinimas ir mokymas žaisti.
- Šeimoje yra palankios sąlygos mokyti vaiką veikti nuosekliai ir organizuoti veiklą (išmokyti atlikti nesudėtingus pavedimus, baigti pradėtą darbą, susidėti daiktus, indus ir kt.).
- Taip ugdomi ne tik kasdieniniai vaiko gebėjimai, bet kartu lavinamas dėmesys, laiko ir erdvės suvokimai, kalbos supratimas, ugdomi valingos veiklos pagrindai.
- Renkantis būsimą profesiją, labai svarbu sukaupti patikimą informaciją apie profesijos įgijimo, studijų galimybes, sąlygas ir kt.
- Tokios informacijos yra nemažai. Kasmėt išleidžiama daugybė specialių leidinių, organizuojamos mokymo įstaigų atvirų durų dienos ir mugės, atidaromi nauji tinklalapiai, skirti stojantiejiems. Tačiau neretai profesinė informacija būna sudėtingai išdėstoma, nesistemiška.
- Darbinio ir profesinio ugdymo ryšys visada buvo aktualus ir svarbus pedagogų diskusijų objektas. Todėl mokytojų klausta, **kaip darbinis mokymas susietas su profesiniu orientavimu, kuriems profesinio orientavimo tikslams jie darbų pamokose teikia didžiausią reikšmę.**

Išaiškėjo, kad vykdant darbinį ugdymą, orientuotą į profesijos pasirinkimą, reikšmingiausias motyvas **pasirenkant profesiją SP mokiniams yra**

- **praktiniai darbai**, taip mano didžioji dalis pedagogų (56 proc.)
- susitikimai bei pokalbiai su skirtingų profesijų atstovais (24 proc.).
- mažiau reikšmingi, pasirodė parodų organizavimas (10 proc.),
- ekskursijos (6 proc.)
- laboratoriniai — tiriamieji darbai (4 proc.).

Todėl spec. mokyklų pedagogai turėtų taikyti kuo daugiau ir įvairesnių popamokinės veiklos ir pamokų būdų. Mat kuo daugiau mokytojas jų panaudos, tuo labiau mokinius skatins pasirinkti jiems tinkamą profesiją, atitinkančią jų sugebėjimus.

Individualių pokalbių su mokytojais metu paaiškėjo, kad **visus specialiųjų poreikių mokinius reikia ruošti profesinei veiklai** ir šioje veikloje turi dalyvauti visi įvairių gebėjimų ir poreikių moksleiviai. Pedagogo pareiga lavinti darbinius gebėjimus, kurie reikalingi kiekvieno asmens individualiems poreikiams tenkinti. Esant nežymiam protiniam atsilikimui, dėl bendrų gebėjimų nepakankamumo nukenčia profesinis pasirengimas ir kompetencija, tačiau taikant reabilitacinį rengimą, galima susilpninti sutrikimo poveikį socializacijos eigai. Esant vidutiniam, žymiam ir labai žymiam protiniam atsilikimui, turi būti taikomas elementarus darbinis rengimas kaip tam tikra terapijos ir užimtumo forma, skatinanti savarankiškumą, kūrybingumą, bendravimą bei bendradarbiavimą.

Klaipėdos 1-joje specialiojoje mokykloje ugdomi mokiniai su protine negale ir kompleksiniais sutrikimais. 2009/2010 mokslo metais mokykloje dirbo 38 pedagogai. Sukomplektuota dvylika klasių. Mokėsi 92 mokiniai. Mokiniai ugdomi 4 koncentrais:

- 5 lavinamosios klasės,
- 2 pradinės specialiosios klasės,
- 5 vyresnės specialiosios klasės,
- 1 darbinio ugdymo klasė.

Mokykloje yra 5 lavinamosios klasės. Jose mokosi vaikai su vidutine ir žymia proto negale, judėjimo ir padėties sutrikimais. Jie ugdomi pagal veiklas: komunikacinę, pažintinę, orientacinę, fizinę, meninę.

Pedagogų pagrindinis tikslas: savitvarkos, bendravimo įgūdžių sudarymas. Tai rengimosi, maitinimosi, naudojimosi tualetu įgūdžių sudarymas, jų automatizavimas.

Pagrindinis dėmesys socialinei adaptacijai.

Yra dvi pradinės specialiosios klasės: 1-2 kl. ir 3-4 kl. Jose mokosi 18 mokinių.

Jau pradinėse klasėse pradedamas mokinių profesinis orientavimas. Jis vyksta pamokų metu ir užklasinėje veikloje. Kiekvienoje pamokoje ugdomi mokinių darbiniai įgūdžiai. Tam skirtos ir specialios technologijų pamokos.

Labai efektyvūs pradinėse klasėse yra praktiniai darbai bei pratybos. Specialiojoje mokykloje rekomenduojami tokie praktiniai metodai: stebėjimas, bandymai, modeliavimas bei maketų gaminimas, konstravimas, grafiniai darbai, darbinio pobūdžio praktikos darbai, gamtos objektų atpažinimas ir pavadinimas.

Šie metodai reikšmingi ir todėl, kad sutrikusio intelekto vaikai turi galimybę su daiktais susipažinti dalyvaujant įvairiems pojūčiams: regėjimui, klausai, lytėjimui, uoslei, skoniui.

Mokykloje vyksta buities technologijų pamokos po 2 savaitines pamokas pradedant penktąja klase.

Pusė pamokų metų eigoje skiriama tekstilei, kita pusė mitybai. Mokykloje šiai veiklai yra pilnai įrengti kabinetai. Čia mokiniai mokosi naujausių technologijų: dekupažo, šlapio ir sauso vėlimo, tapybos ant šilko, mezgimo virbalais, nėrimo kabliuku.

Kabinete mokiniai turi galimybės išmokti maisto gamybos pradmėnų, taisyklingo stalo serviravimo, kultūringo elgesio prie stalo, mandagaus svečių priėmimo, vaišinimo ir kt.

Pradedant 5-ąją klasę vyksta mokinių profesinis ugdymas. Mokykloje yra trys profesinio rengimo kryptys: stalystė, aplinkos dizainas, tinkavimas dažymas.

Mokiniai tradiciškai lankosi įvairiuose miesto renginiuose, parodose, patys dalyvauja su savo darbais.

Būsimieji tinkuotojai dažytojai pastovūs lankytojai parodų organizuojamų Ledo arenoje, lengvosios atletikos manieže, Senukų parodų centre (Artojų g.) Ten jie susipažįsta su naujausiomis technologijomis, medžiagomis, įrengimais, ruošiasi tolesnėms specialybės studijoms profesinėse mokyklose.

Stalių darbais puošiama mokykla, mokiniai dalyvauja įvairiose parodose mieste ir respublikoje, mugėse, savo pagamintais suvenyrais džiugina mokyklos svečius.

Aplinkos dizaineriai rūpinasi mokyklos apželdinimu, gėlėmis, draugauja su miesto apželdinimo įstaigomis. Projektų metu susipažįsta su liaudies amatais, mokosi naujų technologijų. Prižiūri mokyklos kraštotyros muziejų, dalyvauja parodose, mugėse, puoselėja mokyklos tradicijas, puošia mokyklos patalpas šventėms.

Prasidėjus specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių vaikų integracijai į bendrojo lavinimo mokyklas, mokykloje sumažėjo mokinių skaičius. 2002/2003 mokslo metais pagal parengtą projektą nuspręsta atidaryti trijų pakopų specialiąją (lavinamąją) darbinio ugdymo klasę mokiniams, baigusiems specialiosios mokyklos 10-ąją lavinamąją klasę. Projektas pasitvirtino. Jis sėkmingai įgyvendinamas ir dabar, t.y., po septynerių metų.

Mokykla turi daug įvairių tradicijų. Tai mokyklos puošimas mokinių darbais, darbų ir piešinių parodų rengimas įvairių švenčių, susirinkimų, susitikimų proga. Kasmet mokykloje vyksta Kaziuko mugė. Vaikai iš anksto jai ruošiasi, gamina įvairius darbelius. Mugės metu jais keičiasi, pardavinėja už saldinius ir monetas. Salėje skamba muzika. Pakviečiami svečiai iš kitų mokyklų. Partnerių teisėmis dalyvauja Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokyklos mokiniai.

Mokykloje labai populiari projektinė veikla. Projektai vyksta klasių koncentrais ir bendramokykliniai. Daugelis jų vyksta ir už mokyklos ribų, respublikiniu lygiu.

Tai projektai „Augu ir stiprėju“, „Mano svajonių miestas“, „Lino kelias“, „Koks gražus mažytis mūsų kraštas“, ilgalaikis ugdomasis projektas „Gimę girioje“. Šio projekto metu vaikai susipažino su mišku, jo flora, fauna, ugdoma mokinių meilė gamtai, gimtajai šaliai, mokosi saugiai elgtis miške, susipažįsta su nacionaliniais parkais, jų savitumu, stebi gamtos pokyčius, gamina darbelius iš gamtinės medžiagos. Projektas „Kas do sodai, do sodeliai“ pristatytas bendruomenės popietėje „Obelis – sodo karalienė“. Į projektus įsitraukia KU socialinių mokslų fakulteto studentai. Vaikai mokosi prižiūrėti vaismedžius, gamina patiekalus: obuolių sūrius, tyres, džiovino obuolius, kepė pyragą. Projektai dažnai pradedami atviromis pamokomis, paskui vystomos įvairios veiklos: išvykos, susitikimai, praktiniai darbai, koncertai, projekto metu surinkta medžiaga apipavidalinama, parengiami albumai, kompiuterinės laikmenos.

Mokyklos kraštotyros muziejus, bendradarbiauja su Mažosios Lietuvos istorijos muziejumi. Mūsų mokiniai dalyvavo Advento vainikų parodoje konkurse. Jų darbai buvo įvertinti labai gerai, vaikai gavo padėkas. Mokiniai dalyvavo kūrybinių darbų konkurse „Galiu aš, gali ir tu“, kuris vyko Šiauliuose. Jį organizavo ŠU Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas. Mūsų mokiniai buvo apdovanoti pagyrimo raštais, diplomais, prizais, fotoaparatu.

2011 m sausio 21 dieną iškilmingai buvo apdovanoti pirmą kartą Lietuvoje vykusio vaikų piešinių konkurso „Nupiešk gražiausią žodį“ nugalėtojai. Jų tarpe buvo ir mūsų ketvirtokas Darius Indrišiūnas. Mūsų vaikai labai mėgsta piešti. Evaldo Tamašausko asmeninės parodos demonstruojamos Žvejų kultūros rūmuose ir kt. įstaigose.

Mokiniai garsėja savo sportiniais pasiekimais. Kvadrato, krepšinio komandų turnyruose, lengvosios atletikos varžybose vaikai laimi prizines vietas ir medalius apskrityje ir respublikoje.

KLAIPĖDOS 2-OSIOS SPECIALIOSIOS MOKYKLOS MOKINIŲ TOLESNIO MOKYMOSI GALIMYBĖS IR PROBLEMOS

Pranešimą parengė:

Klaipėdos 2-osios specialiosios mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, socialinė pedagogė -
metodininkė Tatjana Abramova ir psichologė Marija Dubinina

I. Specialiųjų poreikių mokinių tęstinio ugdymo situacija Lietuvoje

Specialiųjų poreikių mokinių – 10,5% nuo visų besimokančiųjų skaičiaus Lietuvoje.

Specialiųjų poreikių mokiniai ir ugdymo įstaigos . Požymiai: sutrikimo pobūdis ir mokslo metai					
	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Intelektu sutrikimai	3 695	3 541	3 310	3 209	2 905
Kalbos sutrikimai	257	258	230	225	212
Regos sutrikimai	290	236	219	219	211
Klausos sutrikimai	516	505	472	418	395
Judesio ir padėties sutrikimai	259	310	290	291	268
Kiti sutrikimai	176	202	194	138	262
Specialios mokyklos ir specialūs ugdymo centrai	61	66	69	67	64
Mokinių skaičius specialiosiose mokyklose ir ugdymo centruose	5 193	5 052	4 715	4 500	4 253
Sanatorinės ugdymo įstaigos	6	8	9	10	9
Mokinių skaičius sanatorinėse ugdymo įstaigose	457	389	447	453	364

Svietimo informacinių technologijų centro duomenys. Nuo 2008 m. pasikeitė bendrojo lavinimo mokyklų skirstymas pagal gyvenamąją vietovę.

II. Klaipėdos 2-osios specialiosios mokyklos praeitis ir dabartis.

1979 m. įsteigta Klaipėdos 2-oji pagalbinė internatinė mokykla neigaliems rusakalbiam vaikams. 1992 metais mokykla pavadinta Klaipėdos 2-ąja specialiaja internatine mokykla. Pradėtos komplektuoti klasės vaikams su vidutiniais ir žymiais intelekto sutrikimais. 2005 metais vykdant Vyriausybės nutarimą pakeistas mokyklos veiklos tipas. Dabartiniu metu mokykla neatlieka globėjo (rūpintojo) funkcijų ir vadinama „Klaipėdos 2-oji specialioji mokykla“. Per 30 metų išleistos 32 laidos, 606 mokiniai.

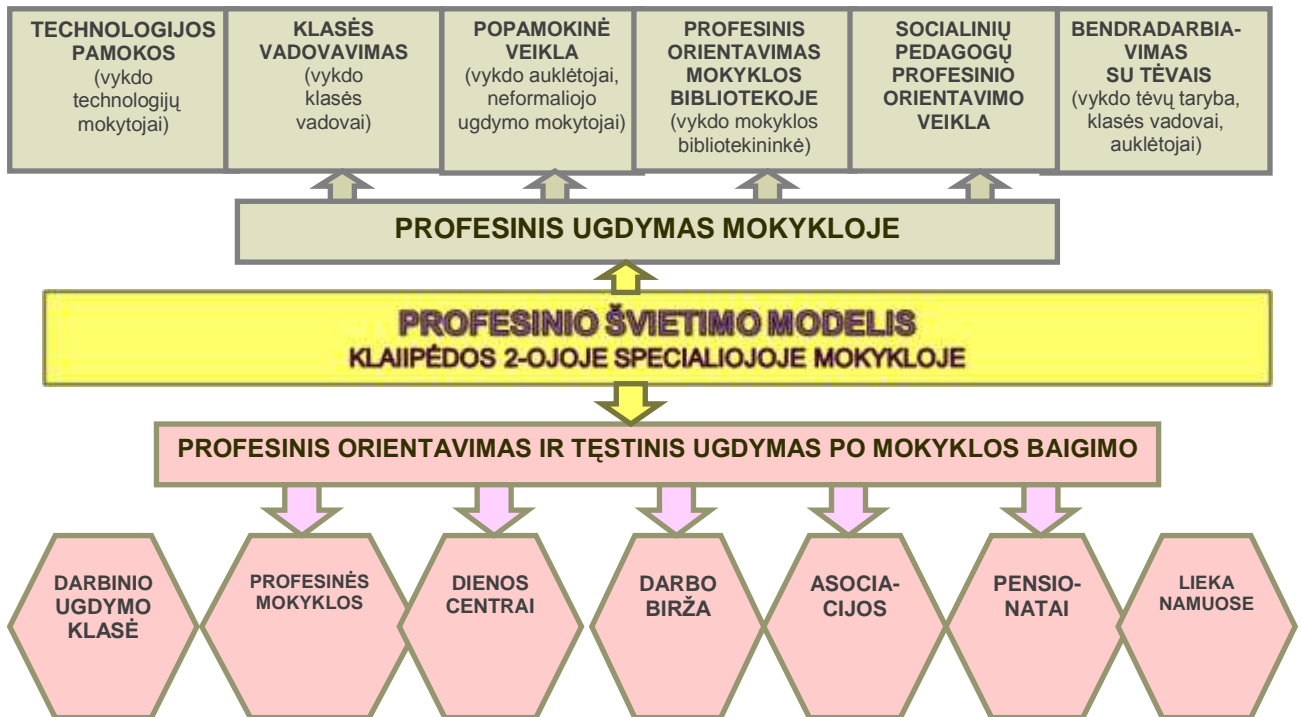
Pagrindinė mokyklos vizija – ugdyti savarankišką, gebančią adaptuotis visuomenėje asmenybę, ruošti mokinius sėkmingai socialinei adaptacijai šiuolaikineje visuomenėje.

Mokykla skirta mokiniams nuo 6 iki 21 metų, turintiems nežymų, vidutinį, žymų ir labai žymų intelekto sutrikimą. Dauguma mokinių turi kompleksinę negalę: klausos, regos, kalbos, judesio ir motorikos, socialinės raidos, psichikos, emocijų ir elgesio, savireguliacijos sutrikimus, kurie ypač lemia socializacijos ir adaptacijos procesus.

2010-2011 m.m. mokykloje mokosi 78 mokiniai, sukomplektuota 11 klasių. Specialiosiose klasėse (3) mokosi 27 mokiniai, lavinamosiose klasėse (7) – 43 mokiniai, darbinio ugdymo klasėje (1) – 8 mokiniai.

III. Profesinis švietimas Klaipėdos 2-oje specialioje mokykloje

IV. Klaipėdos 2-osios specialiosios mokyklos mokinių tęstinio ugdymo galimybės.

Mokiniai, turintys nežymių sutrikimų gali:

1. Tęsti ugdymą profesinėse mokyklose ir įgyti specialybę:

- Laivų statybos ir remonto mokykla Klaipėdoje (*laivų sistemų ir įrenginių montuotojas, metalo apdirbimo staklininkas*);
- Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla (*apdailininkas - statybininkas*);
- Klaipėdos statybininkų mokykla (*apdailininkas*);
- Šilutės žemės ūkio mokykla Ž.Naumiesčio skyrius (*apdailininkas - statybininkas, virėjas*);
- Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras Radviliškiuose (*apdailininkas – statybininkas, kaimo verslų darbininkas (želdinių tvarkytojas), stalius, šaltkalvis, lengvų drabužių siuvėjas, virėjas, viešbučio darbuotojas*);
- Kauno statybininkų mokykla, socialinių paslaugų ir statybos verslo darbuotojų profesinio rengimo centras (*avalynės taisytojas, pynėjas iš vytelių, lengvųjų drabužių siuvėjas, stalius, virėjas, apdailininkas – statybininkas*);
- Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykla (*interjero apdailos atlikėjas, surinkus specialiujų mokyklų mokinių grupei*).

- 2. Įstoti į Darbo biržą ir baigti profesinius kursus
- 3. Įsidarbinti, išlaikydami šeimas
- 4. Likti namuose, padedant tėvams, tvarkant namų ūkį
- 5. Tęsti mokymą vakarinėje mokykloje

Mokiniai su žymiais ir kompleksiniais sutrikimais

1. Tęsti mokymą darbinio ugdymo klasėje (Klaipėdos 2-oji specialioji mokykla)
2. Tęsti lavinimą dienos centruose, skirtuose neįgaliesiems asmenims:
 - BĮ Neįgaliųjų dienos užimtumo centras „Klaipėdos lakštutė“;
 - Klaipėdos nevalstybinės pagrindinės specialiosios mokyklos „Svetliačiok“ socialinės reabilitacijos skyrius, kur teikiamos dienos socialinės globos paslaugos vaikams ir suaugusiems su sunkia negalia.
3. Dalyvauti veikloje, kuri organizuojama nevyriausybinių organizacijų ir asociacijų:
 - VŠĮ dienos centras „Kelias kartu“ (sistemiškai organizuoja meno, muzikos, žaidimų ir kitus terapijos užsiėmimus) (Klaipėdos 2-oji specialioji mokykla);
 - Asociacija „Jaunimo sala“ (vykdo projektus, organizuoja neįgaliųjų jaunuolių užimtumą) (Klaipėdos 2-oji specialioji mokykla)
4. Pasilikti namuose su tėvais
5. Pensionatai

V. Klaipėdos 2-ąją specialiąją mokyklą baigusiuju mokinių socializacijos analizė

Metai	Baigusiuju mokiniu skaičius	Įstojo į technikos mokyklas, tęsia lavinimą dienos centruose	Įsidarbino	Liko namuose	Socializacijos rodiklis
2003	9	6 (66,7%)	3 (33,3%)	-	9 (100%)
2004	16	12 (75%)	1 (6,3%)	3 (18,7%)	13 (81,3%)
2005	20	13 (65%)	1 (5%)	4 (20%)	14 (70%)
2006	15	10 (66,7%)	4 (44,4%)	1 (11,1%)	14 (93,3%)
2007	8	2 (25%)	5 (62,5%)	1 (12,5%)	7 (87,5%)
2008	12	11 (91,7%)	-	1 (8,3%)	11 (91,7%)
2009	11	5 (62,5%)	1 (9,1%)	5 (62,5%)	6 (66,7%)
2010	13	9 (69%)	-	4 (31%)	9 (69%)
Iš viso:	104	68 (66%)	15 (14%)	21 (20%)	83 (80%)

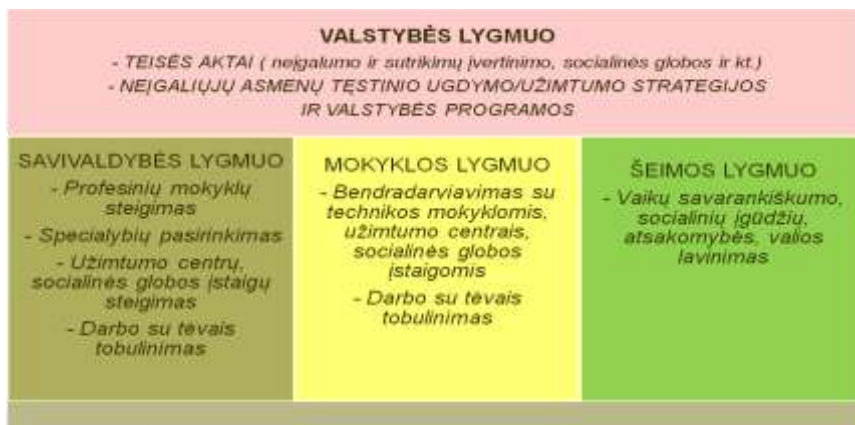
Specialiųjų ir lavinamųjų klasių mokinių, baigusių mokyklą, socializacijos palyginimas:

Metai	Specialiųjų klasių mokinių socializacija	Lavinamųjų klasių mokinių socializacija
2003	9 iš 9 (100%)	-
2004	13 iš 16 (81,3%)	-
2005	7 iš 8 (87,5%)	8 iš 12 (66,6%)
2006	8 iš 9 (88,9%)	6 iš 6 (100%)
2007	7 iš 8 (87,5%)	-
2008	8 iš 8 (100%)	3 iš 4 (75%)
2009	4 iš 8 (50%)	2 iš 2 (100%)
2010	2 iš 6 (33,3%)	7 iš 7 (100%)
Vidurkis:	58 iš 72 (80,5%)	26 iš 31 (83,9%)

VI. Veiksniai, lemiantys baigusių Klaipėdos 2-ąją specialiąją mokyklą mokinių tęstinio ugdymo problemas

Specialiųjų klasių mokiniai	Lavinamųjų klasių mokiniai
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nepakankama mokinių mokymosi motyvacija ✓ Silpna tėvų motyvacija, atsakomybės stoka ✓ Sunki šeimų finansinė padėtis ✓ Profesinių mokyklų nepatogi geografinė padėtis ✓ Mokinių negalių lydintys psichikos, socialinės raidos sutrikimai: savikontrolės, savireguliacijos, valios stoka, bendravimo, adaptacijos naujoje aplinkoje, savęs vertinimo, problemos, asmeninių ir gyvenimo įgūdžių, socialinės patirties stoka ✓ Mokinių nesugebėjimas įvertinti situaciją ir informaciją, numatyti įvykių pasekmes, spręsti problemas ir siekti tikslo ✓ Specialiųjų mokyklų ugdymo programos neatitinka vakarinių mokyklų ugdymo programų 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Silpna tėvų motyvacija, atsakomybės stoka (hipergloba, hipogloba) ✓ Mokinio diagnozės neatitinka ugdymo/užimtumo/socialinės globos įstaigų reikalavimų ✓ Ribotas vietų skaičius užimtumo/socialinės globos įstaigose

VII. Neįgaliųjų mokinių socializacijos gerinimo kryptys po mokyklos baigimo:

SPECIALIŲJŲ POREIKIŲ MOKINIŲ UGDYMO(SI) GALIMYBĖS KLAIPĖDOS SIUVIMO IR PASLAUGŲ VERSLO MOKYKLOJE

Pranešimą parengė:

Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokyklos socialinė pedagogė Kristina Kazakauskienė

Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykloje gali mokytis mokiniai įgiję pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą. Priimami specialiuųjų poreikių mokiniai: asmenys su klausos negalia bei besimokantieji pagal vidurinio ugdymo adaptuotas programas.

Programos, kurias gali rinktis stojantieji:

Baigę pagrindinę mokyklą:

- Floristo;
- Kirpėjo;
- Siuvėjo;
- Siuvimo verslo paslaugų teikėjo;
- Interjero apipavidalintojo;
- Kompiuterinio projektavimo operatoriaus;
- Apskaitininko ir kasininko;
- Dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojo.

Baigę vidurinę mokyklą:

- Kompiuterinio projektavimo operatoriaus;
- Interjero apipavidalintojo;
- Siuvėjo;
- Apskaitininko ir kasininko.

Turintys klausos negalią:

- Interjero apdailos atlikėjo.

Baigę specialiąją mokyklą:

- Susiuvėjo.

Siekiamos kompetencijos:

Floristai:

Organizuoti darbų paskirstymą; užsakyti, tiekti ir tvarkyti floristines medžiagas ir priemones; apskaičiuoti floristinių medžiagų, gaminių, paslaugų kainą; aptarnauti ir konsultuoti klientus; parinkti augalų asortimentą; ruošti augalus komponuoti ir juos prižiūrėti; parinkti įrankius ir medžiagas augalams; valdyti kompozicijos meninės raiškos ir derinimo priemones; parinkti augalus, indus ir medžiagas kompozicijoms kurti; naudoti floristinius įrankius ir medžiagas; komponuoti augalus.

Kirpėjai:

Atlikti plaukų priežiūros procedūras; atlikti plaukų kirpimus; garbanoti ir tiesinti plaukus; dažyti plaukus; modeliuoti šukuosenas; bendrauti ir bendradarbiauti su klientais ir kolegomis; paruošti darbo vietą; nustatyti kliento poreikius; sudaryti aptarnavimo planą; saugiai dirbti kirpėjo darbo įrankiais ir įrenginiais; dezinfekuoti ir sterilizuoti įrankius; parinkti ir naudoti kosmetines priemones ir medžiagas;

Siuvėjai:

Priimti užsakymą; suderinti drabužio modelį su užsakovu; parinkti medžiagas ir gamybos režimus; parinkti drabužio bazinę konstrukciją ir koreguoti ją atsižvelgiant į modelį ir figūros ypatumus; sukirpti ir siūti įvairius drabužius.

Siuvimo verslo paslaugų teikėjai:

Vertinti esamą rinkos padėtį; organizuoti smulkios įmonės ar jos padalinio veiklą; parinkti įrengimus ir medžiagas darbo procesui; dirbti su klientais, tvarkyti įmonės dokumentaciją; išmanyti buhalterinės apskaitos pagrindus; atlikti kasos operacijas; organizuoti technologinį procesą; konstruoti ir sukirpti lengvus drabužius pagal lekalus; siūti lengvus drabužius; siūti įvairius buitines siuvinius.

Interjero apipavidalintojai:

Valdyti kompozicijos meninės raiškos priemones; naudoti daiktinius elementus ir apipavidalinimo-dekoravimo technologijas; parinkti medžiagas; išdėstyti interjero elementus pagal erdvių funkcionalumą; parinkti dekoratyvinius interjero elementus; išlaikyti bendrą interjero stiliškumą; apipavidalinti interjerus įmonės šventėms; paruošti visuomeninių objektų vitrinas ir parduotuvių prekybos sales; įrengti parodą, ekspoziciją, pristatymą pagal parengtą projektą.

Kompiuterinio projektavimo operatoriai:

Gebėti vaizduoti objektus pagal reikalavimus; gebėti naudotis įvairiomis kompiuterinėmis programomis; gebėti konstruoti gaminius; maketuoti vizualinius reklamos objektus; gebėti parengti leidinio maketą; gebėti sukurti internetinio puslapio grafinį vaizdą; gebėti apiforminti grafinę dokumentaciją AutoCAD; gebėti braižyti įvairius geometrinius elementus AutoCAD programa; gebėti sukurti blokus ir juos taikyti projektuojant objektus; gebėti formuoti statybinius brėžinius AutoCAD programa; gebėti formuoti mechanikos brėžinius AutoCAD programa; gebėti formuoti kinematinės ir elektros schemas AutoCAD programa; mokėti braižyti medinių konstrukcijų, baldų surinkimo brėžinius.

Apskaitininkai ir kasininkai:

Tvarkyti turto dokumentų apskaitą; tvarkyti nuosavybę ir įsipareigojimų apskaitos dokumentus; tvarkyti darbo ir darbo užmokesčio apskaitą; rengti archyvuoti apskaitos dokumentus; pildyti pirminius apskaitos dokumentus; tvarkyti gautų prekių apskaitos dokumentus; registruoti ūkines operacijas apskaitoje; apskaičiuoti piniginių turto kasoje; sudaryti kasininko apyskaitą; tvarkyti bankinių operacijų dokumentus.

Dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojai:

Parinkti tekstilės medžiagas numatytam dirbiniui; austi rankinėmis audimo staklėmis; siuvinėti nesudėtingus dirbinius; megzti virbalais ir vašeliu; gaminti tekstilės dirbinius rišimo būdu (pinikai); velti nesudėtingus dirbinius; dažyti audinius batikos technika; ruošti dirbinius pardavimui; eksponuoti dirbinius; apskaičiuoti dirbinio vertę ir savikainą; gaminti interjero tekstilės dirbinius ir juos priderinti aplinkoje; dekoruoti kostiumą.

Daugiau informacijos apie mokyklą ir joje rengiamas programas: www.kspvm.lm.lt.

Mokinių kontingentas:

Šiuo metu mokykloje mokosi 710 mokinių (29 grupės). Iš jų 287 – pagal vidurinio ugdymo programą (11 grupių), 31 mokinys su klausos negalia (3 grupės). Yra 6 specialiųjų poreikių mokiniai, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo adaptuotas programas (integruoti). Daugiausiai mokinių atvyksta iš Klaipėdos miesto ir rajono.

Pastarųjų 5 m. mokinių, besimokančių pagal vidurinio ugdymo adaptuotas programas, atvykimas

Metai	Mokinių skaičius	Mokyklos pavadinimas
2010	1	Klaipėdos "Vyturio" pagrindinė
2010	1	Klaipėdos M. Gorkio pagrindinė
2010	2	Klaipėdos raj., Agluonėnų pagrindinė
2009	1	Klaipėdos "Vyturio" pagrindinė
2009	1	Plungės "Ryto" pagrindinė
2009	1	Gargždų "Minijos" vidurinė
2008	1	Klaipėdos "Vyturio" pagrindinė
2007	1	Klaipėdos raj. Vežaičių pagrindinė
2007	1	Klaipėdos M. Gorkio pagrindinė
2007	1	Klaipėdos raj., Jokūbavo A. Stulginskio pagrindinė
2007	1	Klaipėdos "Vitės" pagrindinė
2007	1	Šiaulių sanatorinė
2006	1	Klaipėdos "Saulėtekio" pagrindinė
2006	1	Klaipėdos "Vyturio" pagrindinė

Pagal mokinių priėmimo į profesines mokyklas sąlygas ir tvarką (LR ŠMM įs. Nr. ISAK-970 2004 m. birželio 17 d.), „Mokiniai priimami priėmimo komisijos nutarimu atsižvelgus į jų išsilavinimą ar mokymosi pasiekimus patvirtinančius dokumentus ir sveikatos būklės tinkamumą pasirinktai specialybei.“ Tai reiškia, kad ne visas profesinio mokymo programas gali rinktis mokiniai, baigę adaptuotą pagrindinio ugdymo programą. Tai priklauso nuo to, kokių ir kiek dalykų jis mokėsi pagal adaptuotą programą. Remiantis minėta tvarka, mokykloje yra sudarytas sąrašas, patvirtintas direktoriaus įsakymu, kokias profesinio mokymo programas gali rinktis mokiniai, baigę adaptuotą pagrindinio ugdymo programą.

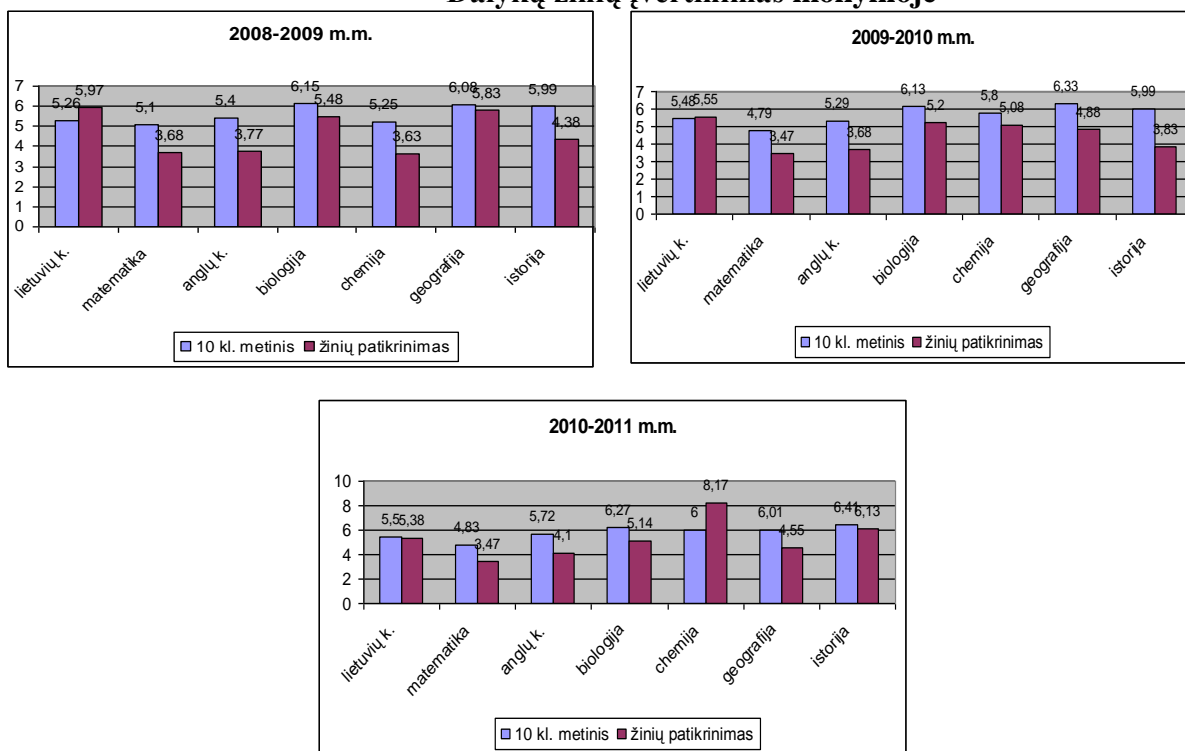
Kurčiųjų grupės mokykloje pradėtos rinkti nuo 2004 m. Tuomet kurtieji mokėsi Interjero apdailos atlikėjo I pakopos programos, t.y. mokiniai buvo priimami, nežiūrint į tai, kiek klasių jie yra baigę. Šiuo metu klausos negalia turintys asmenys gali įstoti į mokyklą įgiję pagrindinį išsilavinimą. Čia jiems teikiamas Interjero apdailos atlikėjo profesinis mokymas, o norintys įgyti vidurinį išsilavinimą, gali lankyti vakarinę mokyklą. Besimokydami trečiame kurse mokiniai pasirenka vieną iš dviejų specializacijų: interjero siuvinių ir dekoratyvinių elementų gamybos arba interjero paviršių dekoravimo specializaciją. Mokykloje dirba surdopedagogas, jis ne tik teikia pagalbą kurtiesiems, bet ir metodiškai konsultuoja mokytojus, organizuoja gestų kalbos kursus. Pamokų metu padeda gestų kalbos vertėjai, dirbantys Klaipėdos apskrities gestų kalbos vertėjų centre.

Mokinių pasiekimų vertinimas

Pirmųjų mokslo metų pradžioje mokykloje yra atliekamas atvykusių mokinių žinių patikrinimas. Žinių patikros užduotys atitinka pagrindinio išsilavinimo standartą, t.y. tai, ką turi mokėti įgijęs pagrindinį išsilavinimą. Patikrų rezultatai rodo, kad į mūsų mokyklą atvyksta mokiniai ne itin aukštų akademinį pasiekimų. Be to, žvelgiant į diagramas, galima daryti prielaidą, kad daugumos dalykų žinių įvertinimai pagrindinėse mokyklose yra šiek tiek paaukštinti.

Dalykų žinių įvertinimas mokykloje

Siekdama aktyvinti mokinių ugdymosi motyvaciją, mokyklos Gimnazijos skyriuje yra įdiegta pažangos vertinimo sistema – *Gabių mokinių bankas* (GMB). Tai priemonė, kuri padeda mokiniui įsivertinti savo pažangą bei kelti mokymosi motyvaciją. Kiekvienam nariui išduodama GMB narystės kortelė vieneriems mokslo metams. Joje fiksuojama pažanga, kuri vertinama kreditais pagal nustatytus vertinimo kriterijus. Surinkti kreditai konvertuojami į paskatinimą (ekskursijos, bilietai į dramos, kino teatrus, parodas ir kt.). GMB sistema mokykloje taikoma jau ketvirtus metus. Pastebimi akivaizdūs pokyčiai: padidėjo mokinių savivertė, pagerėjo mokymosi rezultatai; vis daugiau mokinių laisvalaikį įsitraukia į neformalaus ugdymo būrelių veiklą.

Problemos, su kuriomis mokykla susiduria, priimdama specialiųjų poreikių mokinius:

- Specialiųjų poreikių mokiniai nepateikia reikalingų dokumentų. Stodami į mokyklą kurtieji privalo su savimi turėti neįgalumo pažymėjimą, o baigę adaptuotą pagrindinio ugdymo programą mokiniai, priėmimo komisijai turi pateikti ne tik pažymą apie pasiekimus (ko išmoko), bet ir pažymą dėl specialiųjų ugdymosi poreikių įvertinimo (dėl kokių priežasčių jiems buvo paskirtas specialusis ugdymas). Tai reikalinga parenkant šiems mokiniams profesinio mokymo programą.
- Sunkumai dėl specialiojo ugdymo nutraukimo mokiniui padarius pažangą. Mokinio pasiekimai atidžiau turėtų būti įvertinti iki pagrindinės mokyklos baigimo.
- Nepaskirtas (arba nuslėptas) specialusis ugdymas tiems asmenims, kuriems jis akivaizdžiai reikalingas.
- Specialistų trūkumas. Profesinėje mokykloje nėra nei specialiojo pedagogo, nei psichologo etatų, o PPT profesinių mokyklų neaptarnauja.

